

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Školní a komunitní projekty se zaměřením na zdraví a bezpečnost
na základních školách v Pardubickém kraji

School and community projects focusing on health and safety at primary
schools in the Pardubice region

Bc. Marcela Kumpanová DiS.

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Kovaříková, Ph.D.
Studijní program: Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy
a střední školy speciální pedagogika – výchova ke zdraví

Odevzdáním této diplomové práce na téma Školní a komunitní projekty se zaměřením na zdraví a bezpečnost na základních školách v Pardubickém kraji potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha dne 14. 4. 2024

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce paní PhDr. Miroslavě Kovaříkové Ph.D. za trpělivost, ochotu, cenné rady a odborné vedení této diplomové práce. Dále děkuji za pomoc, vstřícnost a za korekturu textu Mgr. Věře Zvolánkové a technickou pomoc Mgr. Ivě Slezákové a Mgr. Vladimíře Markové. Stejně tak děkuji všem respondentům za jejich čas při rozhovorech. Nakonec bych ráda poděkovala své rodině a rodičům za velkou pomoc, oporu a pochopení.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá školními a komunitními projekty se zaměřením na zdraví a bezpečnost na základních školách v Pardubickém kraji. Cílem této diplomové práce je zjistit, zda nabídka projektů či programů týkajících se zdraví a bezpečnosti je dostatečná, zda školy tyto nabídky využívají nebo si raději vytvářejí projekty či programy samy. Dalším cílem práce je zjistit, zda nějaká témata projektů či programů školám na trhu chybí, případně jaká. Posledním cílem této práce je vytvoření přehledu externích nabízených projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečnosti.

V teoretické části je vymezena terminologie, která souvisí s projekty a programy, zaměřujícími se otázkami zdraví a bezpečnosti jedince, jejich organizací a realizací na základních školách v Pardubickém kraji.

Praktická část představuje rozhovory s vedoucími a odbornými pedagogy školy a s provozními zaměstnanci. V některých rozhovorech se dotázaní respondenti zmiňují o zajímavých školních projektech, které si dané školy vytvořily samy a které se jim v praxi osvědčily. Součástí praktické části je i seznam nabízených projektů a programů školám v Pardubickém kraji. Tento seznam je rozdělen do sekcí dle zaměření.

Diplomová práce by mohla být pomocníkem pro školy k rychlejšímu vyhledávání školních a komunitních projektů a programů zaměřených na zdraví a bezpečnost nejen na základních školách v Pardubickém kraji.

KLÍČOVÁ SLOVA

Základní škola, projekt, zdraví, bezpečnost, výchova ke zdraví, Pardubický kraj

ABSTRACT

The diploma thesis deals with school and communicative projects with a focus on health and safety at elementary schools in the Pardubice region. The aim of this thesis is to find out whether the offer of projects or programs related to health and safety is sufficient, whether schools use these offered projects or if they prefer to create projects or programs themselves. Another goal of the thesis is to find out if the schools feel any lack of program topics or programs on the market and if so, which ones. The final goal of this work is to create an overview of externally offered projects and programs related to health and safety.

In the theoretical part are defined terms related to projects and programs focusing on health and safety questions of an individual, of their organization, and of realization at elementary school in the Pardubice region.

The practical part presents interviews with school leaders, expert teachers and with school operational staff.

In some interviews, the interviewed respondents mention interesting school projects that the respective schools have created themselves and that the projects proven successful in practice. The practical part also includes a list of projects and programs offered to schools in the Pardubice region. This list is divided into sections according to its focus.

The diploma thesis could be a help for schools to find faster schools and community projects and programs focused on health and safety, not only in elementary schools in the Pardubice region.

KEYWORDS

Primary school, project, health, safety, health education, Pardubice region

Obsah

ÚVOD.....	7
1 Teoretická část.....	9
1.1 Projekt, zdraví, rizikové chování, bezpečnost.....	9
1.1.1 Projekt.....	9
1.1.2 Historie projektového vyučování.....	10
1.1.3 Školní projekt.....	10
1.1.4 Komunita.....	12
1.1.5 Komunitní činnost a projekt.....	13
1.1.6 Základní charakteristika zdraví a jeho determinanty.....	14
1.1.7 Rizikové chování.....	17
1.2 Podpora a výchova ke zdraví.....	19
1.2.1 Projekty a strategie podpory zdraví.....	20
1.2.2 Výchova ke zdraví.....	23
1.3 Péče o bezpečnost a zdraví na školách.....	26
1.3.1 Prevence.....	26
1.3.2 Bezpečnost.....	28
1.3.3 Bezpečnostní gramotnost.....	29
1.3.4 Bezpečnost učitelů a strategie k zajištění bezpečnosti.....	29
1.3.5 Bezpečnost žáků a strategie k jejich zajištění.....	31
1.3.6 Implementace bezpečnostní problematiky do školního vzdělávání.....	32
2 Praktická část.....	36
2.1 Výzkumné šetření.....	36
2.2 Cíl výzkumného šetření.....	37
2.3 Výzkumné šetření.....	38
2.4 Výzkumné otázky.....	38

2.5 Základní školy.....	39
2.5.1 Respondent 1 – Pardubice město.....	40
2.5.2 Respondent 2 – Pardubice město.....	45
2.5.3 Respondent 3 – Chrudim město.....	51
2.5.4 Respondent 4 – Chrudim západ.....	54
2.5.5 Respondent 5 – Vysoké Mýto – jih.....	56
2.5.6 Respondent 6 – Pardubice východ.....	58
2.6 Seznam projektů týkajících se zdraví a bezpečnosti.....	61
2.7 Shrnutí poznatků z výzkumného šetření.....	113
2.8 Výstup pro praxi.....	116
ZÁVĚR.....	117
Seznam literatury.....	119
Seznam zdrojů.....	123

ÚVOD

„Kdo nepěstuje svůj vnitřní svět, nemůže pochopit, jak obrovský vliv na člověka mají jeho vnitřní hodnoty. Vnitřní klid a vyrovnaná mysl jsou zdrojem štěstí a dobrého zdraví. Lidé obětují zdraví, aby vydělali peníze, potom obětují peníze, aby znovu získali zdraví, potom se tak znepokojují minulostí a budoucností, že si neužívají přítomnost, a tak nežijí ani přítomností, ani v budoucnosti. A žijí tak, jako by neměli nikdy zemřít, a potom zemřou bez toho, aby předtím žili.“ (Dalajláma)

Tibetský myslitel Dalajláma tímto výrokem kdysi vystihl moderní společnost, která se vlastně v tomto směru nijak nezměnila, změnu doznala pouze forma reálného života. Všichni nám předávají preventivní myšlenku o tom, jaká je realita moderního světa. Měli bychom se poučit ze zkušeností druhých dříve, než přijde zkušenost vlastní, jak napovídá výrok Jana Wericha: *„Neříkej, že nemůžeš, když nechceš. Protože přijdou velmi brzy dny, kdy to bude daleko horší. Budeš pro změnu chtít a pak už nebudeš moci“.* (Jan Werich)

K napsání této diplomové práce mě pohání myšlenka stát se jednou z těch, co mohou pomoci k preventivnímu edukativnímu přístupu týkajícího se zdraví a bezpečnosti mladých lidí. Jsem jedna z těch, která se nepoučila zkušenostmi a radami moudrých lidí. A také jsem ta, která si poslední dva roky musela na vlastní kůži zkusit, jak přijmout a žít s nemocí a doživotním handicapem. Proto bych chtěla upozornit na důležitost včasného preventivního vzdělávání zdravotní gramotnosti jedinců. Chtěla bych ukázat žákům správný směr ke zdravému, a tudíž i spokojenému životu každého člověka.

Pohled na zdraví se během vývoje společnosti změnil. Dříve byl zdravý člověk ten, který neměl žádnou nemoc. Dnes se vracíme k řeckému pojetí zdraví jako celku. Jsou různé definice pojmu zdraví, ale všechny se snaží vysvětlit pojem zdraví z celostního hlediska, což je rovnováha všech na sebe navazujících složek – oblast psychická, tělesná a sociální.

Od reformy školství v roce 1978 Vzdělávací obor Výchova ke zdraví se věnuje osvětě mladých lidí v oblasti zdraví a bezpečnosti. V malé časové dotaci se snaží navést mladé lidi k zamyšlení se a k realizaci vlastního blaha, zdraví a bezpečnosti.

Také se jako průřezové téma prolíná různými předměty jak na základních, tak i na středních školách.

Dnešní odborníci se přiklánějí spíše k názoru, že vše začíná v mysli. S tím souvisí i zdravotní gramotnost nebo i gramotnost bezpečnosti. To znamená, že pokud budu informován a vzděláván aktivními formami, budu motivován k realizaci a dalšímu poznávání, jak zdravě a bezpečně žít. K tomu nám pomáhají různé projekty, v nichž jsou teoretické informace zároveň propojeny s praktickou a aktivní činností. Žáci si vyzkoušejí určité teorie v praxi, a tak si získané vědomosti uloží do dlouhodobé paměti.

Tato diplomová práce se rozděluje na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část seznamuje s odbornou terminologií, která se týká tématu zdraví a bezpečnosti člověka. V této práci jsou použity pojmy „projekt“ a „program“ jako doplňující prostředek k osvojování znalostí a dovedností žáků v oblasti zdraví a bezpečnosti.

Praktická část obsahuje rozhovory s pedagogickými pracovníky, ale také s provozními zaměstnanci. Rozhovory se týkají i problematiky preventivních projektů, které si školy samy vytvářejí a realizují je v praxi. Dále zde je ucelený přehled nabízených projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečnosti, které jsou nabízeny k dispozici základním školám v Pardubickém kraji.

Cílem je přiblížit důležitost projektů, kde se prolíná teorie s praxí pomocí aktivity žáků, tzv. projektová výuka. Zároveň je zde snaha upozornit na absenci některých důležitých témat dnešní doby týkajících se psychické a fyzické odolnosti jedince.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Projekt, zdraví, rizikové chování, bezpečnost

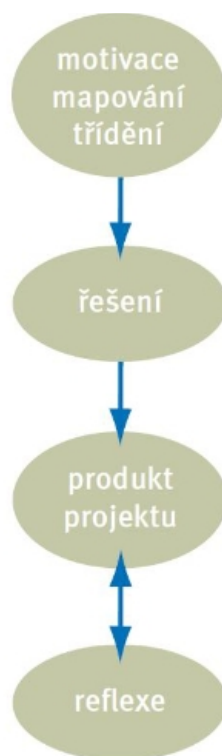
První kapitola této práce se zaměřuje na pojem projekt, zdraví, jeho determinanty, podporu a výchovu ke zdraví.

1.1.1 Projekt

Ve vzdělávání se pojem projekt používá čím dál častěji, spojuje se také s pojmem projektová výuka. Najít přesnou definici je složité, někteří autoři se přesné definici vyhýbají. Díky projektové výuce škola pomáhá žákům zpracovat, zhodnotit a využít žákovy zkušenosti, které individuálně získal v běžném životě. Díky motivaci, zájmu a samostatné činnosti je žák schopen pochopit teoretické pojmy či poučky a použít je v praxi. Poskytuje rozvoj klíčových kompetencí, samostatnosti a zdravého sebevědomí. (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009 s. 9) Projekty podporují fantazii a pochopení učiva. Žáci ze získaných zkušeností v probírané oblasti vytvoří produkt neboli projekt. (Pasch, 2005 s. 160)

Velmi důležitá je vnitřní motivace žáka - „chci vyřešit a dokončit činnost“. Žák je hlavní aktér, vybírá si zdroje informací nebo pomůcky, které použije k dokončení konečného produktu. Učitel je v roli plánovače a podporovatele zájmu k vytvoření a dokončení výsledného produktu. Žáci věnují více pozornosti takovým informacím, které vnímají jako důležité či zajímavé pro praktický život. Propojení teorie s praxí umocněné aktivitou žáků je velmi důležité v projektovém vzdělávání. Zároveň i samostatná prezentace výsledného produktu ostatním účastníkům je významnou součástí projektu, neboť upevnění a aplikace vědomostí je podpořeno tzv. učením učením. (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009 s. 10, 11)

Schéma projektu

Obrázek 1 – J. Kašová, článek RVP – Tematicky nebo projektově

1.1.2 Historie projektového vyučování

J. A. Komenského považujeme za jednoho z předchůdců projektového vyučování. V knize „Didaktika Magna“ popisuje, jak vypadá ideální výuka, která je zaměřena na praktické vyučování a je přizpůsobena potřebám všech studentů. Důležitost též připisoval aktivnímu zapojení žáků do výuky a vytvoření podmínek k jejich realizaci. Komentoval tehdejší výuku: *...„neboť jsem pozoroval, že lidé vůbec nemluví, nýbrž papouškují, tj., že nepřevádějí z mysli do mysli věci nebo smysl věcí, nýbrž že mezi sebou vyměňují slova nepochopená, nebo pochopená málo a nesprávně“*. Prosazoval výuku sám sobě učitelem, kdy je zaktivován jedinec a svým přirozeným tempem, umem a vlastní potřebou zvědavosti se dostane k danému cíli. Svým vlastním prožitkem a svojí vůlí si lépe osvojí dřívější, ale také nové znalosti.

Za zakladatele projektového vyučování je považován americký pedagog W.H. Kilpatrick, který vydal studii o projektovém vyučování. Popisuje, jak lze přizpůsobit vyučování studentům a jejich potřebám, a tím je motivovat k dalšímu vzdělávání.

Autoři A. Tomková, J. Kašová a M. Dvořáková ve své knize uvádějí, že projekt je proces, kdy je specifickým způsobem zpracován obsah učiva a za pomoci aktivit žáků komplexně přispívá k jejich vlastnímu učení. (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009 s. 11, 12)

J. Kratochvílová k tomu přidává podstatnou myšlenku, že díky aktivnímu zapojení žáka do projektu se jeho osobnost mění a je mu umožněno nové poznání informací a zkušeností.

1.1.3 Školní projekt

Každý projekt by měl mít jasně stanovený cíl. K jeho uskutečnění je potřeba realizovat několik úkolů, například vyhledat informace, zpracovat je a s ostatními spolupracovat na jejich uplatnění. Z přirozené základní potřeby žáci objevují nové poznatky o daném tématu, ale také o sobě samém či o dalších spolužácích. (Kašová 1995).

Také americký filozof a pedagog Dewey se zabýval projektovou výukou. Důležitost přikládal aktivnímu zapojení žáků do vzdělávání, ale také rozvoji schopností a praktickému využití znalostí, které žáci využijí v průběhu života.

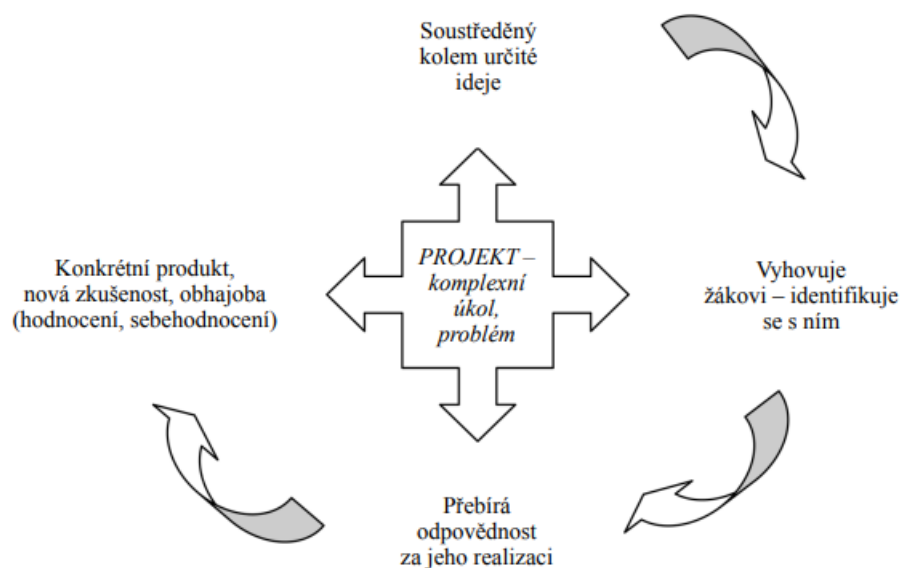
Při tvorbě jakéhokoliv projektu si nejdříve musíme vytvořit cíl. Zde si stanovíme si, čeho chceme dosáhnout. V tu chvíli máme též jasnou představu o tématu daného projektu, který souvisí s učivem. Vytvoříme plán kroků, které žáci musí provést, aby byli schopni projekt ukončit. Důležité je, aby byl projekt pro žáky zajímavý, přínosný svými novými informacemi, a tím je motivoval k dalšímu učení. Musíme mít i jasnou představu o vzájemné spolupráci mezi žáky či dalšími členy a zajistit efektivitu využití získaných zdrojů. (J. Kratochvílová, 2016 s. 34)

Projektové vyučování má několik výhod, například aktivní zapojení studentů, jejich motivace, rozvoj možností řešení problémů, spolupráce, praktických dovedností a komunikace mezi studenty. Učení v projektech také umožňuje studentům své dovednosti a znalosti aplikovat v reálných situacích, a tak je připravit na budoucí život.

Nevýhodou projektového vyučování jsou vyšší nároky na organizaci výuky, na hodnocení výsledků, materiální vybavení či specifikaci učebny. Další nevýhodou je náročnost požadavků na studenty, kdy je nutné spolupracovat mezi sebou a okolím. Ovšem pokud mají problém s komunikací či třídní atmosférou, může být realizace cílů projektu velmi obtížná.

Hodnotit daný projekt můžeme různými způsoby. Hodnocení by mělo být vždy v souladu s cílem projektu, mělo by být objektivní a spravedlivé. Hodnotit můžeme buď výstupy, prezentaci nebo písemnou práci, případně celý proces tvorby: např. spolupráci, organizační schopnosti, aktivitu atd. Zároveň můžeme využít vzájemného hodnocení žáků.

Graficky bychom si mohli projekt přiblížit pomocí těchto základních charakteristik:

Obrázek 2 – J. Kratochvílová, 2016

1.1.4 Komunita

Komunita je skupina sociálních vztahů v určitém teritoriu, např. region, obec atd. Dále může mít vztahovou formu intelektuální, věkovou, zájmovou atd. Jsou to lidé, kteří žijí ve stejné oblasti a mezi kterými jsou vzájemné různé sociální vztahy. (Jaroslava Šťastná, 2016 s. 11, 12) Lidé žijící ve stejné lokalitě se vzájemně podporují a obohacují, oživují danou společnou lokalitu. Díky společným zájmům

a aktivitám se vzájemné vztahy posilují a utužují. Zakládají se různé organizace, které vyhodnocují potřeby komunity, hledají se řešení k uspokojení potřeb a realizuje se jejich uskutečnění. Komunitu můžeme charakterizovat:

- Časově – společné místo, minulost, aktuální situace, plány, budoucnost,
- Hodnotově – vyznání společných etických hodnot, tolerance k jinakostem, řešení ohrožení, kriminality, ekologické problémy,

V knize Jaroslavy Šťastné najdeme rozlišení organizací:

- Neziskové organizace zabývající se lidmi se zdravotním či sociálním znevýhodněním, například nadace, ústavy...
- Organizace církevní, například – Diakonie, Charita
- Organizace vzdělávací, volnočasové, které jsou neziskové, příspěvkové, nabízející komunitní projekty
- Svazky obcí realizující rozvoj daného regionu
- Sdružení občanů, která jsou většinou hlavními aktéry komunitních akcí
- Subjekty ekonomické podporující komunitní aktivity
- Samospráva obce, která podporuje akce upevňující komunitu

(J. Šťastná, 2016 s. 12, 13)

1.1.5 Komunitní činnost a projekt

Komunitní činnosti dříve vykonávaly spolky a také družstva. Lidé spojeni stejným zájmem, dobrovolnou činností a idejemi se sdružovali a usilovali o stejný cíl. Členství a podpora se v rodinách dědila, a tím se podporovala výchova mladých vlastenců. Český národ měl jednu speciální komunitu, tzn. chatařskou. Lidé vlastnili nejen domy a byty, ale také víkendové chaty či chalupy na relaxaci, tedy spíše aktivní odpočinek. Většinou se jednalo o osady, kde lidé společně žili bez plotů, se vzájemnou pospolitostí a stejným zájmem, chatařením.

Komunita podporující zdraví a bezpečí může důležitě ovlivňovat život svých členů, ale také velmi výrazně své okolí. Působit na ně může dvěma způsoby. Vytvořením projektu, jeho realizací nebo registrací do projektu, být jeho součástí a aktivitami podporovat myšlenku projektu.

Komunitní projekt se zaměřuje na určitou komunitu lidí a snaží se je seznámit s novými poznatky pro zlepšení kvality jejich života. Týká se buď užší skupiny lidí nebo většího počtu obyvatelstva. V České republice mají komunitní projekty většinou sociální charakter. Organizace či spolky využívají hlavně znalost místa, místních zdrojů, problémů určité lokality atd. Ve většině případů se jedná o tzv. sociální učení, kdy se společnost učí z chyb ostatních. Tím se upevňuje povědomí o společenských problémech, a tak preventivně působí na celou společnost.

Příprava projektu zahrnuje čtyři fáze:

- Analýzu potřeb
- Plánování
- Realizace plánu
- Vyhodnocení plánu

Vzdělávací projekty mohou být realizovány v komunitních organizacích. Jedná se o neziskové příspěvkové organizace, například místní galerie, knihovny, muzea, nadace, komunitní centra nebo také komunitní školy.

Důležitou složkou komunitní práce je komunitní pracovník, který je profesionál a velmi dobře se orientuje v daném problému a lokalitě. Měl by být schopen se neustále vzdělávat, mít na dobré úrovni komunikační schopnosti a schopnost sebereflexe. Profesionální přístup bez emočních výkyvů je předpokladem pro úspěšnou práci komunitního pracovníka. (J. Šťastná, 2016 s. 8, 9)

1.1.6 Základní charakteristika zdraví a jeho determinanty

Zdraví je možné definovat různě. Podle Machové, Kubátové (2016, s. 12) je zdraví komplexní pojem, který se mění v závislosti na historickém vývoji společnosti a individuálním vývoji jedince. Jeho vnímání a důležitost jsou ovlivněny různými faktory, jako je kultura, sociální podmínky, ekonomika a úroveň zdravotnictví v dané oblasti, kde jedinec vyrůstá.

Křivohlavý (2001, s. 40) dále uvádí, že zdraví představuje základní předpoklad pro fyzickou

a duševní vitalitu, pomocí které jedinec dosahuje svých cílů v životě. Jinými slovy dosahuje optimální kvality svého života.

Jedna z nejužívanějších definic je definice World Trade Organization, kterou uvádí Machová, Kubátová (2016, s. 12). Dle ní je „*zdraví stav úplné fyzické, duševní a sociální pohody, ne pouze nepřítomnost nemoci nebo neduživosti*“.

Determinanty zdraví jsou klíčové faktory, které zásadním způsobem ovlivňují zdravotní stav jednotlivců i celé populace. Existuje velmi mnoho faktorů, které ovlivňují zdraví lidí. Ty zásadní jsou blíže charakterizovány v této části práce.

V první řadě je možné tyto determinanty rozdělit, jak uvádí Čeledová, Čevela (2010, s. 27) na pozitivní, které zdraví podporují, a negativní, které zdraví oslabují nebo způsobují různé nemoci. Mezi pozitivní vlivy se řadí např. sociální podpora (dobré rodinné vztahy, přátelé), vyšší úroveň vzdělání, zdravý životní styl, příznivé pracovní podmínky. Mezi negativní faktory se řadí nezdravý životní styl (kouření, alkohol, stres), chudoba, sociální vyloučení, genetické predispozice. Tyto faktory se mohou vzájemně ovlivňovat a působit na zdraví komplexně, ať už v pozitivním nebo negativním smyslu.

Determinanty se dále dělí opět podle Čeledové, Čevely (2010, s. 27) na vnitřní a vnější. Vnitřní determinanty jsou dědičné, získávají se od rodičů během vývoje jedince. Vnější faktory zahrnují životní styl, kvalitu prostředí a úroveň zdravotnických služeb. Každý z těchto tří determinantů má jiný vliv na zdraví, jak uvádí Kubátová, Machová (2016, s. 12). Podle autorů má největší vliv na zdraví životní styl, který tvoří přibližně 50 % celkového vlivu. Životní styl zahrnuje například stravovací návyky, fyzickou aktivitu, kouření, konzumaci alkoholu a další aspekty každodenního života. Genetický základ, který je dán dědičností, představuje přibližně 20 % vlivu na zdraví. Geny mohou predisponovat jedince k určitým onemocněním, nebo mohou ovlivňovat reakce organismu na různé podněty. Zdravotnické služby, včetně dostupnosti a kvality zdravotní péče, přispívají k celkovému zdraví přibližně 10 %. Životní prostředí, ve kterém člověk žije a pracuje, má na zdraví vliv přibližně 20 %. Patří sem faktory jako kvalita ovzduší, vody, hluk, toxiny a další environmentální vlivy. Všechny tyto čtyři uvedené

determinanty zdraví spolu úzce souvisí. Jejich vzájemné působení vytváří komplexní obraz zdravotního stavu jednotlivce i populace.

Jak dále uvádí Čeledová, Čevela (2010, s. 27) faktory mající vliv na zdraví je možné rozdělit poté na individuální faktory, tj. chování daného jedince, nebo na faktory prostředí, to jsou determinanty vznikající v externím prostředí (např. zdravotní systém).

Jedním z důležitých dílčích determinantů je poté sociální postavení člověka ve společnosti, známé také jako sociální gradient. Podle Čevely (2015, s. 15) lidé s nižším společenským statutem čelí až dvojnásobnému riziku vzniku vážných onemocnění a kratší délky života v porovnání s jedinci s vysokým sociálním gradientem. Sociální znevýhodnění se může projevovat v různých oblastech života, jako je nevyhovující bydlení, rodinná situace, nedostatečné hmotné zabezpečení, chudoba, nízká úroveň vzdělání, nezaměstnanost a sociální vyloučení.

Stárnutí je bezpochyby jedním z klíčových faktorů, které ovlivňují zdraví člověka. Podle Tomše, Šámalové a kol. (2017, s. 93) s přibývajícím věkem se zvyšuje riziko výskytu různých chronických onemocnění, jako jsou kardiovaskulární choroby, diabetes, artritida či některé typy rakoviny. Stárnutí s sebou přináší také změny v imunitním systému, což může vést k vyšší náchylnosti k infekcím a delší rekonvalescenci. U dětí, které stojí v popředí zájmu této práce, by mělo být zdraví lepší, protože zde nepůsobí faktor stáří. Důležitým determinantem je poté životní styl. Životní styl lze definovat jako způsob života jedince, který zahrnuje různé aspekty jeho každodenního bytí (Čeledová, Čevela, 2010, s. 50). Jedná se o komplexní soubor činností, praktik, norem, hodnot a vztahů, které jsou pro daného člověka typické a kterými uspokojuje své potřeby. Životní styl se projevuje v tom, jak člověk bydlí, jak se obléká, jak tráví volný čas, jak pracuje, jak komunikuje s ostatními a jak se celkově chová v různých situacích. Životní styl je úzce spjat se sociálním

a ekonomickým postavením jedince ve společnosti. Volbou určitého životního stylu dává člověk najevo svou příslušnost k určité sociální skupině. Zároveň je životní styl výsledkem individuálních voleb a preferencí, které jsou však do značné míry ovlivněny společenskými normami, hodnotami a očekáváními (Dufková, Urban, Dubský, 2008, s. 51).

Nezdravý životní styl, charakterizovaný nedostatkem pohybu, nevhodnou stravou bohatou na tuky a cukry, kouřením a nadměrnou konzumací alkoholu, je spojován s řadou chronických onemocnění, jako jsou kardiovaskulární choroby, diabetes 2. typu, některé typy rakoviny a obezita. Tato onemocnění představují významnou zátěž pro zdravotní systém a snižují kvalitu života postižených jedinců.

Naopak zdravý životní styl, který zahrnuje pravidelnou fyzickou aktivitu, vyváženou stravu bohatou na ovoce, zeleninu a vlákninu, nekuřáctví a umírněnou konzumaci alkoholu, může přispět k prevenci těchto onemocnění a zlepšit celkové zdraví (Švamberg Šauerová, 2018, s. 6-8).

Stres je v dnešní době nedílnou součástí našich životů a může mít značný dopad na naše fyzické i duševní zdraví (Machová, Kubátová 2016, s. 142). Především dlouhodobé vystavení stresu může vést k řadě zdravotních problémů, jako jsou srdeční choroby, vysoký krevní tlak, cukrovka, úzkosti a deprese. Kromě fyzických dopadů může stres ovlivnit i naše duševní zdraví. Často způsobuje úzkost, depresi, podrážděnost a problémy se spánkem (Pugnerová, Kvintová, 2016, s. 47-49). Stres také může ovlivnit naše chování, vést k nezdravým stravovacím návykům, nedostatku cvičení a zvýšené konzumaci alkoholu nebo tabáku. Samozřejmě, že determinantů ovlivňujících zdraví je velmi mnoho a není cílem této práce je zde veškeré popsat. Je však důležité uvést, že si společnost uvědomuje důležitost podpory zdraví, s čímž souvisí tvorba nejrůznějších programů na podporu zdraví, jak je uvedeno v další části této práce.

1.1.7 Rizikové chování

Rizikové chování představuje komplexní fenomén, který je předmětem zkoumání různých vědních disciplín, jako je vývojová a sociální psychologie, kriminologie či sociální pedagogika. Tento pojem se vztahuje k chování dětí a mládeže, je společensky nežádoucí. Může mít negativní dopad na výše uvedené zdraví jedince i jeho okolí. (M. Miovský a kol., 2010 s. 30). Procházka (2012, s. 133) poté doplňuje, že odborníci definují rizikové chování různými způsoby, avšak všechny definice mají společné jádro. Tím je fakt, že rizikové chování je vnímáno jako problematické, znepokojující a odchylovající se od norem konvenční společnosti a jejich institucí.

Společenské instituce se snaží toto chování regulovat různými prostředky, od vyjádření nesouhlasu až po uvalení vazby či vězení v extrémních případech. Procházka poté uvádí, že jiná definice popisuje rizikové chování jako vzorec chování, který může vést k prokazatelnému nárůstu rizik v oblasti výchovy, vzdělávání, zdraví a sociálních aspektů, a to jak pro jedince, tak pro celou společnost. Je zřejmé, že rizikové chování představuje závažný společenský problém, který vyžaduje pozornost odborníků z různých oblastí a snahu o jeho prevenci a nápravu, s cílem zajistit zdraví jedinců. Je tomu tak mimo jiné i proto, jak uvádí Dolejš (2010, s. 9), že rizikové chování narůstá do sociálních, psychologických a zdravotních, vývojových, fyziologických a dalších rizik pro jedince, pro jeho okolí a společnost. Rizikové chování může ohrozit plnění běžných úkolů, plnění očekávaných sociálních rolí, získávání základních dovedností, dosahování smyslu pro adekvátnost a kompetentnost.

Kromě termínu rizikové chování se užívají i jiné termíny. V první řadě se jedná o termín problémové chování, které okolí vnímá jako problém překračující normy společnosti. Dalším termínem je maladaptivní chování, což je nepřizpůsobivé chování, které je sociálně nežádoucí. Dále se mluví o protispolečenském chování, které narušuje základy společnosti, abnormální chování, které je škodlivé a je odlišné od běžného morálního a sociálního řádu společnosti. Disociální chování, které představuje krátkodobé projevy chování a které je již za hranicemi společenských norem, lze pedagogicko-výchovnými procesy ovlivnit. V neposlední řadě se jedná např. o asociální chování, které vybočuje mimo hranice běžné normy (Dolejš, Orel, 2017, s. 30).

Rizikové chování tedy představuje, jak je patrné z předešlého textu, různé negativní projevy, které se mezi mladými lidmi často vyskytují v různé formě. K nejrozšířenějším typům patří, jak uvádí (Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28, 2010):

- Zneužívání návykových látek, jako jsou alkohol, cigarety a nelegální drogy, které může vést k závislosti a problémovému hráčství.
- Násilné a agresivní projevy, včetně šikany, vandalismu a extremismu.
- Absence ve škole bez řádného omluvení či důvodu.

- Brzké zahájení sexuálního života, které s sebou nese rizika promiskuity, nechráněného styku a předčasného rodičovství.
- Projevy rasismu a xenofobie, tedy nesnášenlivosti vůči odlišným rasám a etnikům, stejně jako strach z neznámého prostředí.
- Provozování nebezpečných sportů a aktivit s vysokou mírou adrenalinu a rizika, nezodpovědné chování v dopravě, jako je řízení pod vlivem omamných látek, či přeceňování vlastních schopností za volantem, nedostatečná znalost pravidel silničního provozu, a také nezdravé stravovací návyky.

Tyto poruchy chování u žáků představují odchylky od běžných norem odpovídajících jejich věku, kultuře či etnickému původu, mají proto negativní dopad na jejich školní výsledky. Nejedná se o pouhou přechodnou a předvídatelnou reakci na stresové podněty z okolí, nýbrž o dlouhodobější problém projevující se alespoň ve dvou odlišných prostředích, z nichž minimálně jedno je spojeno se školou. Tyto potíže přetrvávají i navzdory individuálním intervencím v rámci vzdělávacího procesu a mohou se vyskytovat souběžně s dalšími formami postižení. Je důležité věnovat těmto poruchám náležitou pozornost a hledat účinné způsoby, jak žákům pomoci překonat tyto obtíže a dosáhnout lepších studijních výsledků i celkové adaptace.

1.2 Podpora a výchova ke zdraví

Podpora zdraví je v současné době velmi důležitým tématem, protože na zdraví je nutné nahlížet nejen z pohledu jedince, ale celé společnosti. Podpora zdraví je komplexní proces, spolupráce a koordinace napříč různými sektory společnosti, jako je vzdělávací, politický, ekologický, regulační a organizační. (McKenzie, Neiger, Thackeray, 2009 s. 4, 5)

O tom, že podpora zdraví je důležitá, hovoří i Kastnerová (2012, s. 205). Autorka uvádí, že každý jedinec může přispět k podpoře zdraví tím, že bude pečovat o své vlastní zdraví a bude šířit osvětu ve svém okolí. Přitom podle Kuzníkové (2013, s. 21) je v dnešní době kladen důraz na motivaci jednotlivce k vysoce vyspělému chování, které se týká jak vztahu k životnímu prostředí, tak i k vlastnímu zdraví.

Jinými slovy, je nezbytné vychovávat lidi k tomu, aby byli schopni kontrolovat sami sebe a aktivně se zasazovali o prevenci a podporu svého zdraví. Přitom však Kastnerová (2012, s. 205) zároveň uvádí, že je nezbytná i systémová podpora ze strany státu a dalších institucí.

Machová, Kubátová (2016, s. 12) rozdělují podporu zdraví nejen pro jednotlivce, ale i jako společenskou podporu. Jednotlivci mohou podporovat své zdraví především vhodným životním stylem. Společenská podpora představuje různé činnosti. O nich hovoří poté Machová, Kubátová (2016, s. 11). Autorka doplňuje, že podpora zdraví představuje komplexní soubor aktivit, které sahají od politické sféry až po výchovu nových generací. Konkrétně to podle autorky zahrnuje například podporu preventivních programů, zajištění dostupné zdravotní péče pro všechny občany a vytváření podmínek pro zdravý životní styl. Je třeba investovat dostatečné prostředky do zdravotnictví, výzkumu a vývoje nových léčebných metod. Současně je nutné dbát na to, aby zdravé potraviny a produkty podporující zdraví byly cenově dostupné pro širokou veřejnost. Technologický pokrok dává do rukou nové nástroje, jak chránit a upevňovat zdraví. Ať už se jedná o moderní diagnostické přístroje, efektivnější léčiva nebo aplikace pro monitorování zdravotního stavu. V neposlední řadě je naprosto zásadní role výchovy a vzdělávání. Už od útlého věku je třeba děti vést ke zdravému životnímu stylu, učit je správným stravovacím návykům a podporovat u nich fyzickou aktivitu, na což je pozornost blíže zaměřena v samostatné kapitole této práce.

Podle Čevelové, Čevely (2010, s. 25-26) podpora zdraví představuje činnost jedinců, skupin, komunit, organizací i společnosti jako celku. I Čevelová, Čevela uvádí, že nejde pouze o záležitost zdravotnictví, ale zahrnuje to širokou škálu faktorů, které ovlivňují zdraví populace. Jedná se o soustavu politických, technologických, ekonomických a výchovných činitelů, které společně přispívají k podpoře zdraví. S tím úzce souvisí i prevence, o které již bylo pojednáno výše.

1.2.1 Projekty a strategie podpory zdraví

V oblasti podpory zdraví jsou tedy realizovány různé projekty jak na úrovni tuzemské, tak i mezinárodní. V České republice se na danou oblast zaměřili politici

již v 90. letech 20. století. V roce 1991 byl přijat Národní program zdraví. Na něj navazoval Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky. Pro efektivnější koordinaci aktivit na poli veřejného zdraví bylo zřízeno specializované Oddělení podporující veřejné zdraví. Tento krok otevřel prostor pro zapojení různých státních i nestátních organizací do procesu zkvalitňování zdravotní péče a prevence. Do začátku nového tisíciletí se podařilo realizovat přibližně 1800 projektů zaměřených na podporu zdravého životního stylu. Značná část z nich se věnovala podpoře pohybových aktivit, problematice stárnutí populace, prevenci kardiovaskulárních onemocnění a dalším klíčovými oblastem. (H. Janečková, H. Hnilicová, 2009 s. 237)

Začátkem milénia byl poté vytvořen a přijat zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví ve znění pozdějších předpisů, který mimo jiné definuje, že oblast veřejného zdraví mají na starosti Hygienické stanice (zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, 2000).

- Zdraví pro všechny v 21. století

Dlouhodobější program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR byl však přijat až v roce 2002. Jedná se o dokument Zdraví pro všechny v 21. století. Tento program představuje komplexní a ambiciózní iniciativu, jejímž cílem je zlepšit zdravotní stav populace v České republice v dlouhodobém horizontu. Tento program byl vytvořen na základě globální strategie Světové zdravotnické organizace – Zdraví pro všechny v 21. století. Primárním záměrem programu je chránit a podporovat zdraví jedinců v průběhu celého jejich života a současně usilovat o snížení incidence nemocí a úrazů, které negativně ovlivňují délku a kvalitu života. Pro dosažení tohoto hlavního cíle bylo stanoveno 21 dílčích cílů, které se zaměřují na různé aspekty zdraví a prevence. Jedná se např. o solidaritu, zdravý začátek života, zdraví mládeže, snížení množství úrazů, zdravé a bezpečné životní prostředí, kvalitní zdravotní péče a jiné (Zdraví 21, 2003, s. 27-31). Na děti do 18 let se zde zaměřuje cíl č. 4. Ten si klade konkrétně za úkol vytvořit takové podmínky, aby byli mladí lidé zdravější a schopnější plnit svou roli ve společnosti. Tento cíl zdůrazňuje důležitost vedení mladých k zdravému životnímu stylu a k rozhodování, které bude mít pozitivní dopad na jejich zdraví. Jedním z problémů, na které tento cíl upozorňuje, je nedostatečná nabídka sportovních a tělovýchovných aktivit, a to zejména ve městech

a na velkých sídlištích. Je důležité, aby tato nabídka byla dostupná pro všechny mladé lidi, nejen pro ty sportovně talentované.

Snížení počtu úmrtí a úrazů mladých lidí v důsledku násilí a nehod je také důležitou oblastí v tomto cíli, čehož je možné dosáhnout prostřednictvím komplexního přístupu zahrnujícího legislativní opatření, vzdělávání a prevenci. Je nezbytné přijmout právní předpisy vyžadující používání homologovaných ochranných pomůcek při sportovních aktivitách a zajistit odborné vzdělávání trenérů, pedagogů a dalších osob pracujících s mládeží v oblasti prevence úrazů. Pro zdravý vývoj dětí a dospívajících je zásadní harmonické rodinné prostředí a pozitivní vliv školy. Je třeba čelit nevhodné reklamě a rizikovému chování v dospívání, jako je pobyt v nebezpečném prostředí či vliv šikany (Masarykova univerzita: cíl 4, 2008).

- Strategický rámec České republiky 2030

Dále se stalo téma zdraví součástí Strategického rámce České republiky 2030. Jeho cílem je zajistit všestranný a vyvážený rozvoj, který přinese zlepšení životních podmínek ve všech částech naší země v dlouhodobém plánu. Jedním z cílů je zde právě zdraví obyvatelstva. Konkrétně si vláda v tomto dokumentu stanoví, že průměrná délka života prožitá ve zdraví se bude zvyšovat u všech kategorií obyvatelstva v rámci České republiky. Budou snižovány faktory přispívající k nerovnostem ve zdraví. Systém veřejného zdravotnictví se stane udržitelný. Sníží se průměrný věk lékařů. Dojde k propagaci zdravého životního stylu, zvýší se výdaje v oblasti primární prevence, sníží se spotřeba návykových látek, ale i expozice obyvatelstva zdraví škodlivým látkám a hluku neboli nebudou překračovány limity pro škodlivé látky a hluk (Strategie České republiky 2030, 2024).

- Program Zdravá města

Dalším programem je mezinárodní iniciativa, která si klade za cíl zlepšit kvalitu života ve městech a obcích. Tento program se zaměřuje na udržitelný rozvoj, zdraví obyvatel a jejich zapojení do rozhodovacích procesů. Program podporuje aktivity vedoucí ke zlepšení kvality ovzduší, snížení hluku, udržitelnému nakládání s odpady a ochraně zeleně ve městech. Dále se program snaží vytvářet podmínky pro aktivní a zdravý životní styl obyvatel, například budováním sportovišť, cyklostezek a pěších

zón. Zaměřuje se na podporu sociálního začleňování, rovné příležitosti, boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Podporuje rozvoj udržitelné dopravy, jako je veřejná doprava, cyklistika a pěší doprava, s cílem snížit negativní dopady automobilové dopravy na životní prostředí a zdraví obyvatel (Program Zdravá města, 2024).

- Program Škola podporující zdraví

Poslední zde zmíněný projekt je mezinárodní iniciativou realizovanou pod záštitou Světové zdravotnické organizace, jejímž cílem je komplexní podpora zdraví ve školním prostředí. Program se snaží vytvořit ve školách takové podmínky, které napomáhají k optimálnímu tělesnému, duševnímu i sociálnímu rozvoji žáků, pedagogů a rodičů. Zároveň funguje jako preventivní nástroj proti civilizačním nemocem, nežádoucímu chování a závislostem. Mateřské, základní i střední školy v České republice se mohou do programu zapojit vypracováním vlastního projektu. V tomto projektu je v současné době zapojeno kolem tří set škol mateřských, základních

a středních. Projekt staví na třech pilířích: pohoda prostředí, zdravé učení a otevřené partnerství. Jinými slovy tento projekt nedefinuje alternativní vzdělávací směr, nýbrž stanovuje zásady a principy, které by měla v ideálním případě uplatňovat každá vzdělávací instituce. Zapojené školy vytvářejí vlastní projekt podpory zdraví (základní a střední školy), nebo kurikulum podpory zdraví (mateřské školy). Garantem a koordinátorem sítě škol podporujících zdraví v České republice je Státní zdravotní ústav. Na evropské úrovni program zastřešuje síť Schools for Health in Europe ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací (NZIP: Program Škola podporující zdraví, 2024).

1.2.2 Výchova ke zdraví

Termín výchova ke zdraví definuje SZU (2013) jako disciplínu, jež hraje klíčovou roli v podpoře zdraví a předcházení nemocem. Jejím hlavním cílem je působit na populaci tak, aby si osvojila zdravý životní styl a změnila své chování a jednání v souladu s požadavky na zdravotní stav jednotlivců i celých komunit. Výchova ke zdraví tvoří rovněž nepostradatelnou složku edukace pacientů v rámci sekundární

a terciární prevence. Podobně popisuje výchovu ke zdraví Komárek a kol., (2019, s. 3). Uvádí, že výchovu ke zdraví je možné chápat jako disciplínu neboli obor. Ten se zaměřuje na podporu zdraví a předcházení nemocem. Výchova ke zdraví se stala v průběhu několika let jednou z priorit základního vzdělávání, jejímž cílem je utváření a rozvíjení klíčových kompetencí významných pro zdravý a bezpečný život. (Machová, Kubátová a kol., 2015 s. 9) Pojmy „zdraví“ a „bezpečnost“ jsou klíčovými v předmětu Výchova ke zdraví – ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Výchova ke zdraví se snaží přispět k řešení vždy aktuálních celospolečenských problémů, který vyplývají z neznalosti zdravotní a bezpečnostní problematiky. (Kovaříková, Marádová, 2020 s. 16, 37)

Jak uvádí Rámcový vzdělávací program ZV (2024, s. 143), na prvním stupni základního vzdělávání je výchova ke zdraví ukotvena v oblasti Člověk a jeho svět a na druhém stupni základního vzdělávání v oblasti Člověk a zdraví. (Kovaříková, Marádová, 2020 s. 35) Zde je Výchova ke zdraví samostatným předmětem. Časová dotace předmětu je různá, obvykle se jedná o jednu hodinu týdně, záleží však na školním vzdělávacím programu. Může být také vyučována v rámci předmětu Výchova k občanství, popř. se obsah předmětu prolíná ve vzdělávacích předmětech jako průřezová témata. Tato praxe zůstává bohužel i nadále na středních a odborných školách a učilištích.

Zmíněný Rámcový vzdělávací program dále jen RVP je dokumentem, který stanovuje závazné rámce pro vzdělávání na všech školách, od mateřských až po střední. Toto kurikulum definuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Podle něj školy následně vytvářejí školní vzdělávací programy, z nichž vychází vzdělávací proces na jednotlivých školách (Vališová, Kasíková, 2011, s. 290). Stanovuje obecné cíle vzdělávání a klíčové kompetence, jichž mají žáci dosáhnout. Dále definuje vzdělávací oblasti a průřezová témata, která jsou povinnou součástí výuky. Hlavním cílem je zajistit, aby všichni žáci získali kvalitní a srovnatelné základní vzdělání, které jim umožní další osobnostní a profesní rozvoj. Podporuje autonomii škol a učitelů při tvorbě vlastních školních vzdělávacích programů, které mohou být přizpůsobeny konkrétním podmínkám a potřebám žáků. Zároveň však zajišťuje, aby byly naplněny společné vzdělávací cíle a aby bylo dosaženo srovnatelných výsledků vzdělávání na všech školách (Zormanová, 2014, s. 75-79). Tento dokument je

pravidelně revidován a aktualizován tak, aby reflektoval měnící se potřeby společnosti a nejnovější poznatky v oblasti vzdělávání (Vališová, 2014, s. 149). Obsah vzdělávání je na základní škole rozdělen do 9 oblastí. Jednou z oblastí je Člověk a zdraví, do kterého je zakomponována výchova ke zdraví jako samostatný vzdělávací obor, druhým je poté tělesná výchova (Jansa a kol., 2018, s. 83).

Předmět Výchova ke zdraví si klade za cíl vybavit žáky znalostmi, dovednostmi a postoji potřebnými pro preventivní ochranu jejich zdraví. Zaměřuje se na rozvoj zdravého životního stylu a na předcházení rizikového chování. V rámci tematických okruhů se žáci učí porozumět sami sobě, rozvíjet pozitivní sebepojetí, navazovat zdravé vztahy s ostatními lidmi, činit informovaná rozhodnutí ve prospěch svého zdraví a předcházet rizikovému chování, jako je užívání návykových látek, nezdravé stravovací návyky nebo nedostatek pohybové aktivity. Výchova ke zdraví také klade důraz na rozvoj psychického zdraví, na schopnost zvládat stresové situace a na posilování duševní odolnosti. Žáci se učí, jak pečovat o své duševní zdraví a jak vyhledat pomoc v případě potřeby (Rámcový vzdělávací program ZV, 2024). Velmi podobně poté uvádí význam Výchovy ke zdraví Čvela, Čvelová (2009, s. 10). Podle autorů je význam předmětu značně rozsáhlý. Výchova ke zdraví dává žákům přehled o základech podpory a udržování zdraví, o rizikových faktorech vzniku onemocnění, učí je orientovat se v záplavě informací o zdraví a zdravotnictví. Stává se tak nedílnou součástí primární prevence osobní i celospolečenské, posléze i zdravotnické. V předmětu Výchova ke zdraví získávají studenti informace týkající se oblasti zdraví, ale i praktické návyky prostřednictvím seminářů a interaktivní výuky. Naučí se, jak se preventivně chovat v osobním i pracovním životě. Žáci získávají také základní informace o programu zdraví 21. Je tedy patrné, že se výuka zaměřuje nejen na teoretické znalosti, ale i praktické dovednosti. Z dlouhodobého hlediska může kvalitní výchova ke zdraví přispět ke snížení nákladů na zdravotní péči, neboť lidé, kteří jsou si vědomi významu prevence a zdravého životního stylu, budou méně zatěžovat zdravotnický systém. Je proto nezbytné, aby tento předmět byl součástí vzdělávacího procesu a aby mu byla věnována náležitá pozornost. Proto zřejmě dotace jedné hodiny týdně v rámci jiného předmětu je nedostačující.

Jak dále uvádí Rámcový vzdělávací program ZV (2024, s. 94-95) učivo se v tomto předmětu zaměřuje na tyto konkrétní oblasti:

- „vztahy mezi lidmi a formy soužití (zabývá se mezilidskými vztahy, jako jsou kamarádství, přátelství, láska, rodičovství a řeší také vztahy a pravidla soužití v různých komunitách – rodina, škola, vrstevnická skupina),
- změny v životě člověka a jejich reflexe (zaměřuje se na tělesné, duševní a společenské změny v období dětství, věnuje se sexuálnímu dospívání, reprodukčnímu zdraví, sexualitě),
- zdravý způsob života a péče o zdraví (v dané oblasti se probírají zásady zdravé výživy a stravování, pitný režim, vliv životních podmínek na zdraví, řeší se vlivy vnějšího a vnitřního prostředí na zdraví, řeší se tělesná a duševní hygiena, denní režim, pohybové aktivity a učí se ochrana před přenosnými i nepřenositelnými chorobami),
- rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (stres, techniky zvládnání stresu, autodestruktivní závislosti, bezpečné chování a komunikace, hodnota a podpora zdraví, celostní pojetí člověka, složky zdraví a jejich interakce),
- osobnostní a sociální rozvoj (sebepoznání, sebepojetí, podpora empatie, asertivní komunikace atd).“

Metodický portál RVP (2024) však doporučuje, aby škola Výchovu ke zdraví zařadila jako samostatný předmět a jeho obsah rovnoměrně rozdělila do všech ročníků 2. stupně ZŠ. V případě, že je obsah integrován do jiných předmětů, například přírodopisu nebo výchově k občanství, je nutné zajistit, aby byl obsah provázán, aby nedošlo pouze k formálnímu spojení témat bez hlubšího smyslu. Tato forma klade vysoké nároky na spolupráci pedagogů a jejich schopnost funkčně a logicky propojit dílčí témata. Při integraci výchovy ke zdraví do jiného předmětu je nutné převést i odpovídající časovou dotaci. Není vhodné rozptýlit obsah výchovy ke zdraví do několika různých předmětů, protože to neumožňuje učitelům efektivně uplatňovat specifické výchovné a vzdělávací strategie a metody, jako jsou aktivizující a simulační metody.

1.3 Péče o bezpečnost a zdraví na školách

1.3.1 Prevence

Se zajištěním bezpečnosti na školách souvisí prevence. Termín prevence pochází z latiny a její význam popisuje Hejda, Duben (2002, s. 128) jako předem učiněná opatření, která mají za cíl včas bránit nebo chránit před něčím nežádoucím. Jinými slovy, prevence označuje kroky podniknuté s předstihem za účelem odvrácení nebo zmírnění potenciálních problémů či hrozeb. Autoři tedy chápou prevenci z obecného pohledu, a to jako učiněná opatření s cílem bránit před jevy nežádoucími. Podle definice autorů Průchy, Walterové, Mareše (2009, s. 218), kteří se zaměřují na prevenci v pedagogickém kontextu, lze prevenci chápat jako souhrn různých kroků a aktivit, jejichž cílem je zabránit vzniku nepříznivých situací a problémů. Mezi tyto nežádoucí jevy patří především nemoci, úrazy, ale také sociálně nezdravé a patologické chování. Prevence se tedy snaží předejít tomu, aby vůbec došlo k rozvoji těchto negativních jevů, a to pomocí vhodných preventivních opatření a strategií. Autoři Krejčířová, Goldová (2008, s. 18) zdůrazňují širší životní a sociálně-ekonomické souvislosti prevence. Konkrétně uvádí, že prevence představuje soubor různých kroků a činností, které mají za cíl omezit nebo úplně odstranit nebezpečí vzniku určitých nepříznivých životních okolností, situací, dějů a jevů, jež mohou mít negativní dopad na jednotlivce či skupinu osob. Tyto kroky a činnosti vycházejí z aktuálních životních, pracovních a sociálně-ekonomických podmínek a životního stylu daných lidí.

Prevenci je možné přitom různě členit. Podle Ciklové (2016, s. 7-8) se jedná o nespécifickou prevenci, která se zaměřuje na podporu zdravého životního stylu a pozitivního sociálního chování prostřednictvím volnočasových aktivit. Do dané skupiny náleží různé sportovní, zájmové a další programy, které učí dodržovat společenská pravidla, podporují správný a zdravý rozvoj osobnosti. Všeobecná specifická primární prevence cílí na všechny studenty bez ohledu na možné projevy rizikového chování. Jejím cílem je předcházet a omezovat výskyt rizikových projevů chování pomocí různých aktivit. Selektivní prevence se soustředí na menší skupiny dětí a mladistvých, u nichž existuje zvýšené riziko výskytu nebezpečného chování.

Indikovaná prevence se zaměřuje na jednotlivce či menší skupiny dětí a mladistvých, u kterých se již projevuje rizikové chování.

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (2024) rozděluje prevenci na primární, sekundární

a terciární. Primární prevence se zaměřuje na předcházení vzniku rizikového chování u osob, které se s ním dosud nesetkaly. Cílem je zamezit vzniku nežádoucího jevu, nebo ho minimalizovat. Dělí se na specifickou prevenci (aktivity zaměřené na předcházení konkrétním formám rizikového chování) a nespecifickou (aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování). Sekundární prevence se snaží předcházet vzniku, rozvoji a přetrvávání rizikového chování u osob, které jsou jím již zasaženy. Cílem je včasná intervence, poradenství a léčení. Terciární prevence je zaměřena na osoby, které nejsou schopny či ochotny se rizikového chování vzdát.

Přitom podle zákona č. 561/2004 Sb., *školského zákona (2004) je prevence na školách povinná. Jak uvádí zákon, „školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.“* Z toho je patrné, že školy se musí zaměřovat na bezpečnost a zdraví žáků a studentů na školách, což je jednou z klíčových priorit školských zařízení. O tom hovoří i Dandová (2008, s. 11), která uvádí, že bezpečnost a ochrana zdraví žáků při výchově a vzdělávání je důležitá. Podle autorky je primárně upravena obecně závaznými právními předpisy. V současné době lze říci, že jak školské, tak pracovněprávní předpisy důsledně vycházejí z ústavního principu zakotveného v článku 4 Listiny základních práv a svobod. Tento princip stanovuje, že povinnosti lze ukládat pouze na základě zákona a v jeho mezích, a to při zachování základních práv a svobod jednotlivce. Jinými slovy, veškeré povinnosti týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví žáků musí být v souladu se zákonem a nesmí porušovat jejich základní práva a svobody.

1.3.2 Bezpečnost

Bezpečnost je stav, kdy je jedinec nebo skupina lidí chráněna před nebezpečím, zraněním, škodou či nějakým rizikem. Jedná se o ochranu buď fyzickou, psychickou, emocionální, duševní, finanční, právní nebo kybernetickou. Cílem bezpečnosti je minimalizovat nebezpečí a chránit život a majetek člověka. Na zajištění bezpečnosti na školách se zaměřuje mnoho různých právních norem. Jedním ze základních dokumentů je Listina základních práv a svobod. Ústava totiž garantuje všem občanům jejich fundamentální práva, mezi něž se řadí ochrana zdraví, právo na vzdělání, právo na příznivé životní prostředí a v neposlední řadě také právo na odpovídající pracovní podmínky. Právě na Ústavě poté stojí BOZP ve školství a ochrana zdraví ve školském prostředí (Listina základních práv a svobod, 1992). Přitom bezpečnost na školách je možné definovat jak pro žáky, tak i učitele.

1.3.3 Bezpečnostní gramotnost

V dnešní době pedagog neodpovídá pouze za vzdělávání žáků, ale také za jejich bezpečnost. Vzhledem k tomu, že školu neboli školní prostředí může postihnout jakákoliv hrozba či nebezpečí, stává se nejednou pedagog manažerem krizové situace. Proto je důležité, aby pedagogové, ale i další zaměstnanci školy včetně žáků měli znalosti o bezpečnostních hrozbách a o postupech, jak jim předcházet nebo je správně řešit, a tím ovlivnit výsledek těchto rizikových situací. Gramotnost, tedy jinak řečeno znalost, je základním předpokladem pro bezpečné prostředí školy. Bezpečnostní gramotnost je soubor znalostí, způsobu myšlení a dovedností a účinné reagování na případné rizikové či mimořádné události. Dalším důležitým faktorem je bezpečnostní odbornost, což znamená, že je důležitá spolupráce s bezpečnostními odborníky orientujícími se v bezpečnostní problematice. (M. Kovaříková, 2020 27, 28)

1.3.4 Bezpečnost učitelů a strategie k zajištění bezpečnosti

Jedním z nejdůležitějších zákonů v této oblasti je zákoník práce, který definuje veškeré vztahy mezi zaměstnanci, tj. učiteli a zaměstnavatelem, tj. konkrétní školou. Tento zákon tedy z pohledu zajištění bezpečnosti uvádí, že zaměstnavatel má

povinnost zajistit bezpečné pracovní podmínky pro všechny své zaměstnance, včetně učitelů. Tato povinnost zahrnuje několik klíčových aspektů. Zaměstnavatel musí pravidelně provádět hodnocení rizik na pracovišti a přijímat opatření k jejich minimalizaci nebo odstranění. Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnancům odpovídající školení v oblasti BOZP, aby byli informováni o možných rizicích a věděli, jak jim předcházet. Pokud rizika nelze zcela odstranit, musí zaměstnavatel poskytnout zaměstnancům vhodné OOPP. Zaměstnavatel musí zajistit, aby pracovní prostředí splňovalo požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví, včetně odpovídajícího osvětlení, větrání a teplotních podmínek. Zaměstnavatel může vyžadovat, aby zaměstnanci podstoupili lékařské prohlídky, které potvrdí jejich zdravotní způsobilost k výkonu práce. Zaměstnavatel musí mít zavedený systém hlášení a vyšetřování pracovních úrazů a přijímat opatření k prevenci jejich opakování (Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, 2024).

Specifickým zákonem pro oblast školství je zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, který se zabývá vzděláváním ve školách a školských zařízeních. Podle školského zákona mají pedagogičtí pracovníci právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Škola nebo školské zařízení je povinno přijmout opatření k prevenci rizik a vytvořit bezpečné pracovní podmínky. To zahrnuje například pravidelné školení o bezpečnosti práce, poskytování osobních ochranných pracovních prostředků a dodržování hygienických a bezpečnostních předpisů. Zákon také chrání pedagogy před fyzickým napadením nebo útoky ze strany žáků, studentů nebo jejich zákonných zástupců. V případě, že dojde k takovému incidentu, má pedagogický pracovník právo na právní ochranu a podporu ze strany školy nebo školského zařízení.

Na druhou stranu Školský zákon také ukládá pedagogům povinnost chránit bezpečnost a zdraví žáků a studentů. Pedagogičtí pracovníci musí dbát na to, aby během výuky a při školních akcích nedocházelo k úrazům nebo jiným rizikům. V případě, že se vyskytne situace ohrožující bezpečnost žáků, je pedagog povinen neprodleně zasáhnout a přijmout nezbytná opatření (Zákon č. 561/2004 Sb., Školský zákon, 2024). Poté zde Metodický portál RVP (2024) doplňuje, že kromě toho by měli mít pedagogičtí pracovníci nárok na odbornou pomoc a podporu při řešení náročných situací, které mohou vzniknout při výkonu jejich povolání. Škola by měla

zajistit dostupnost školního psychologa, výchovného poradce nebo jiného odborníka, který může poskytnout pedagogům potřebnou podporu a poradenství.

V případě učitelů je důležité věnovat pozornost specifickým rizikům spojených s jejich profesí, jako je například stres, hlasová zátěž, ergonomie při práci s počítačem a interakce s žáky či studenty. Jak totiž uvádí Kyriacoua (2012, s. 155) jsou učitelé vystaveni velkému stresu. Tento stres může pramenit z různých faktorů, jako je vysoká pracovní zátěž, nedostatečná podpora ze strany vedení školy, problémové chování žáků, konflikty s rodiči nebo kolegy, administrativní požadavky a nedostatek času na odpočinek a regeneraci, špatné podmínky na pracovišti, nedostatečné společenské ocenění. Dlouhodobé vystavení učitelskému stresu může vést k syndromu vyhoření. To potvrzuje i Kebza, Šolcová (2003, s. 78), který uvádí, že profese učitele je velmi psychicky náročná, podobně jako práce ve zdravotnictví.

Zaměstnavatel může tedy přijmout různá preventivní opatření. Mezi ně se řadí např. jasné vymezení povinností a kompetencí jednotlivých pracovníků a jejich seznámení s nimi, stanovení pracovních úkolů s ohledem na reálné možnosti jejich splnění, aby nedocházelo ke zbytečnému přetěžování pracovníků. Velmi důležité je poskytování zpětné vazby zaměstnancům, k čemuž lze využít supervizi, uznání za dobře odvedenou práci, tedy i pomocí finančních odměn (Křivohlavý, 2012, s.139). Supervize umožňuje podle Pelecha, Bednářové (2003, s. 68) reflexi vlastního profesionálního jednání pod vedením zkušenějšího odborníka. Poté se jedná podle Jeklové, Reitmayerové (2006, s. 25) o uznání za odvedenou práci. Podle autorů existuje přímá úměra mezi vynaloženým úsilím a ohodnocením. Dále je důležité snižovat administrativní zátěž, dobrá organizace práce a zajištění vhodných fyzikálních podmínek na pracovišti (dostatek světla, tepla, klid). Nezbytné jsou i vzdělávací programy zaměřené na prevenci vyhoření, např. kurzy psychohygieny, mezilidských vztahů, osobnostního rozvoje, organizování akcí na podporu spolupráce a dobrého klimatu v pracovním kolektivu.

1.3.5 Bezpečnost žáků a strategie k jejich zajištění

Na zajištění bezpečnosti žáků se zaměřuje též česká legislativa. V tomto případě se jedná opět o zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon (2004). Školy a školská zařízení

mají zákonnou povinnost dbát na bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů během vzdělávacího procesu a souvisejících činností. Konkrétně jsou podle zákona školy povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám žáků, vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů. Školy musí zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků při vzdělávání a činnostech s ním přímo souvisejících a při poskytování školských služeb. Dále jsou povinny poskytnout žákům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Školy jsou také povinny vést evidenci úrazů žáků, k nimž došlo při činnostech souvisejících se vzděláváním, vyhotovit a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím. Ředitel školy je povinen zajistit, aby byly vytvořeny podmínky pro včasné poskytnutí první pomoci a lékařského ošetření při úrazech a náhlých onemocněních. Škola odpovídá za škodu vzniklou žákům v důsledku porušení právních povinností nebo úrazem, pokud k němu došlo v přímé souvislosti s činností školy.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy školám stanoví povinnost vytvořit školní preventivní program, jak uvádí Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování č. 21291(2010). Cílem daného dokumentu je vytvořit bezpečné a podporující prostředí pro zdravý vývoj žáků a minimalizovat výskyt rizikového chování, jako je šikana, užívání návykových látek, záškoláctví, projevy rasismu a xenofobie, či jiné formy agresivního chování. Přitom škola by měla tento dokument definovat na základě detailní analýzy skutečného stavu školy a jejího okolí. Na to by měla reagovat vhodnými a efektivními projekty. V tomto případě by se mělo jednat o živý dokument, který by měl být také pravidelně aktualizován tak, aby reflektoval změny a potřeby okolí, žáků, vzniku rizikového chování na škole atd. (Ciklová, 2016, str. 43, 44).

1.3.6 Implementace bezpečnostní problematiky do školního vzdělávání

Bezpečnost je ve školním systému implementována ve formě bezpečnostních podmínek školy, ale také jako součást vzdělávacího obsahu. Při implementaci jsou velmi důležité nejen analýza aktuálního stavu a znalosti problematiky, ale také aktivní a pružný přístup zodpovědných osob.

Postup implementace bezpečnostní problematiky je vyobrazen na níže uvedené tabulce. (M. Kovaříková, 2020 s. 11 – 13)

Implementace bezpečnostní problematiky do školní edukace		
Fáze implementace		
Analýza výchozího stavu a potřeb školy	Lidské zdroje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ žáci: fyzický a mentální věk; předchozí vzdělávání žáků; potřeby žáků ▪ management školy a pedagogové: vize managementu školy; proškolení managementu v problematice ochrany zdraví a bezpečí; vůle k tvorbě školního prostředí zajišťujícího zdraví a bezpečí ▪ personální zajištění vlastní výuky ▪ nepedagogičtí pracovníci: proškolení ▪ rodiče: spolupráce školy a rodiny v naplňování pravidel pro zajištění zdraví a bezpečí ▪ ostatní: zřizovatel, veřejnost
	Materiální vybavení	<ul style="list-style-type: none"> ▪ školní budova ▪ vnitřní vybavení školy
Plánování postupu	Formální vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ŠVP: realizace výuky bezpečnostních témat formou samostatného předmětu, například výchovy ke zdraví a bezpečí, nebo realizace formou integrace do dalších vzdělávacích oborů ▪ další pedagogické dokumenty
	Neformální vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> ▪ další aktivity realizované školou ▪ školní a komunitní projekty ▪ volnočasové aktivity ▪ mimoškolní akce ▪ klima školy
Hodnocení	Interní	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hodnocení žáků ▪ školního managementu a učitelů ▪ rodičů
	Externí	<ul style="list-style-type: none"> ▪ hodnocení zřizovatele ▪ ČŠI ▪ ostatní, veřejnost

Obrázek 3 – Implementace bezpečnostní problematiky, M. Kovaříková, 2020 s. 13

Minimální preventivní program představuje krátkodobý plán primární prevence, který je sestavován pro každý školní rok. Tvorbu má na starosti školní metodik prevence ve spolupráci s jinými kolegy (výchovný poradce, školní psycholog atd.).

Mimo to by měla být primární prevence zajištěna v součinnosti s regionálními centry i lokálními organizacemi (Síkorová, 2012, s. 142).

Kromě toho musí školy splňovat řadu jiných zákonů v oblasti provozně technických podmínek, jako je např. zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích, vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb. Dále musí školy splňovat hygienické a bezpečnostní požadavky podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a změně některých souvisejících zákonů, zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích, vyhlášku č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, vyhlášku č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, metodická informace k zabezpečování provozu a údržby ve sportovních zařízeních, na dětských hřištích a v tělocvičnách, a jiné.

V rámci kraje byla vytvořena Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Pardubického kraje 2020-2027, což je dokument, který stanovuje směr a priority kraje v oblasti předcházení rizikovému chování u dětí a mladistvých. Strategie také zohledňuje krajské koncepční dokumenty týkající se rozvoje vzdělávání a prevence závislostního chování v Pardubickém kraji. Navazuje na předchozí Krajský plán primární prevence rizikového chování dětí a mládeže a čerpá ze zjištění a závěrů pravidelných setkávání s odborníky v oblasti prevence, jako jsou metodici prevence při pedagogicko-psychologických poradnách a školní metodici prevence. Hlavním cílem Strategie je systematicky a efektivně předcházet rizikovému chování dětí a mládeže v Pardubickém kraji, a to prostřednictvím koordinovaného přístupu všech zainteresovaných subjektů, jako jsou školy, školská zařízení, neziskové organizace a další instituce působící v oblasti prevence. Jak je v dokumentu uvedeno, mezi problémové okruhy v kraji náleží především to, že na straně škol, obcí i veřejnosti dochází k podceňování závažnosti rizikového chování. V některých školách je primární prevence realizována pouze formálně, bez skutečného dopadu. Chybí dostatek subjektů, které by poskytovaly efektivní programy primární prevence. Pedagogové, zejména školní metodici prevence, čelí přetížení a hrozí jim syndrom vyhoření. Systémová podpora jejich práce je

nedostatečná, ať už z hlediska legislativy, finančního ohodnocení nebo úpravy jejich pracovních povinností. Mnoho školních metodiků prevence nemá odpovídající specializační studium a často zastávají více funkcí současně. Ve školách je nedostatek odborníků, jako jsou školní psychologové a speciální pedagogové. Rodiče často nejeví zájem o spolupráci se školou v otázkách primární prevence. Pracovníci pedagogicko-psychologických poraden, speciálně pedagogických center a středisek výchovné péče jsou přetížení. Tyto nedostatky dokument řeší především. (Strategie prevence v kraji, 2024).

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Výzkumné šetření

Účelem této diplomové práce je seznámení s problematikou školních a komunitních projektů týkajících se zdraví a bezpečnosti, které jsou nabízeny školám v Pardubickém kraji a zjištění, zda v nabídce chybí nějaká témata, či zda školy spíše aktivně vytvářejí své vlastní projekty.

Proto jsem zvolila výzkumnou metodu polostrukturovaného rozhovoru, který nabízí možnost co nejlépe proniknout do problematiky této oblasti a pozitivně podporuje vzájemnou interakci mezi respondentem a výzkumníkem. Každá metoda má své výhody a nevýhody. Rozhovor může být strukturovaný, polostrukturovaný a nestrukturovaný. Vybrala jsem si rozhovor polostrukturovaný. Výhodou této metody je přímý kontakt s respondentem a pružnost výběru či formulování otázek. V dnešní době je možnost přímého kontaktu nejen osobní, ale také v online prostředí. Využila jsem obě možnosti kontaktu, neboť v dnešní době jsou ředitelé a pedagogičtí pracovníci velmi vytíženi, a proto uvítali i možnost rozhovoru v online prostředí. Oslovila jsem několik škol, ale ne všechny byly ochotné sdílet informace o svých školních aktivitách. Některé školy se vyjádřily v tom smyslu, že pro ně je toto komplikované, neboť jsou malé a nemají mi cokoliv zajímavého sdělit. Některí pedagogové byli ochotni mi odpovědět na otázky pouze emailovou formou.

V teoretické části jsme se seznámili s pojmy, které se týkají projektové výuky. Výuka obohacená projekty či programy je pro žáky prospěšná k praktickému osvojení teoretických znalostí. Diplomová práce je zaměřena na projekty a programy na základních školách Pardubického kraje.

Ve výzkumné části jsem použila metodu kvalitativního výzkumu polostrukturovaný rozhovor, který je pro získání relevantních dat nejlepší volba. Rozhovory byly vedeny osobně, telefonicky, případně prostřednictvím online formy. Pro úspěšný rozhovor je důležité navázání příjemné a přátelské interakce. S některými

respondenty se známe jako kolegové, s některými jsem se setkala poprvé při našem rozhovoru. Při rozhovorech je velmi důležitá atmosféra a u většiny respondentů jsem cítila přátelskou atmosféru, což je základem úspěšného rozhovoru. Předem jsem si připravila otázky, ale předpokládala jsem, že během rozhovoru se jejich pořadí a struktura může měnit a v případě potřeby zvolím doplňující otázky. Zjišťuji, zda školy mají zájem o nabízené externí projekty či programy nebo zda raději vytvářejí svoje vlastní školní projekty týkající se zdraví a bezpečí. (Gavora 2000, str. 110)

V další části je seznam nabízených externích projektů či programů týkajících se zdraví a bezpečnost, které si školy mohou objednat. Tento rejstřík je rozdělen do sekcí dle účelu daných projektů. Díky rozhovorům se stal tento seznam rozmanitější a pestřejší.

2.2 Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření je zjištění, jaké školní a komunitní projekty a programy týkající se zdraví a bezpečnosti základní školy v Pardubickém kraji nejvíce využívají. Dále zjišťuji, zda základní školy upřednostňují výběr z externích nabídek nebo si raději projekty vytvářejí samy, případně je zde jednoduše popsán jejich obsah. Tím, že se zástupci jednotlivých škol podělí o své osvědčené projekty, mohou pomoci dalším školám, jež tyto projekty zaujmou a mohou je tak zrealizovat ve své škole. Myslím si, že spolupráce škol a lidí všeobecně je velmi prospěšná a důležitá, a právě toto byl důvod, proč jsem je požádala o sdílení svých zkušeností s osvědčenými projekty či programy v oblasti zdraví nebo bezpečnosti.

Dalším cílem diplomové práce je vytvoření seznamu nabízených externích projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečnosti. Tyto projekty a programy jsou rozděleny do sekcí podle svého účelu, a tím je seznam přehlednější pro vyhledávání daných projektů a programů. Díky rozhovorům se zástupci škol je tento seznam velmi pestrý.

2.3 Výzkumné šetření

V teoretické části jsme se seznámili s pojmy, které se týkají projektové výuky. Výuka obohacená projekty či programy je pro žáky prospěšná k praktickému osvojení teoretických znalostí. Diplomová práce je zaměřena na projekty a programy na základních školách Pardubického kraje.

Ve výzkumné části jsem použila metodu kvalitativního výzkumu polostrukturovaný rozhovor, který je pro získání relevantních dat nejlepší volbou. Rozhovory byly vedeny osobně a telefonicky. Pro úspěšný rozhovor je důležité navázání příjemné a přátelské interakce. S některými respondenty se známe jako kolegové, s některými jsem se setkala poprvé při našem rozhovoru.

Předem jsem si připravila otázky, ale předpokládala jsem, že během rozhovoru se jejich pořadí bude měnit a v případě potřeby budou doplněny dalšími otázkami, které vyplynou z dané situace. Zjišťovala jsem, zda školy mají zájem o nabízené externí projekty či programy, nebo zda raději vytvářejí vlastní školní projekty týkající se zdraví a bezpečnosti.

Dalším výstupem diplomové práce je seznam nabízených externích projektů či programů týkajících se zdraví a bezpečnosti, které si školy mohou objednat. Pro získání informací jsem použila jako metodu rozhovory s kolegy pedagogy, řediteli, metodiky prevence, dále i internetové portály. (Gavora 2000, str. 110)

2.4 Výzkumné otázky

VO1: Je vaše škola zapojena do nějakých školních či komunitních projektů týkajících se zdraví a bezpečnosti? Pokud ano, můžete mi říct, do kterých?

VO2: Je u vás pracovník pověřený vyhledáváním projektů, které by byly vhodné pro vaši školu? Kdo ve vaší škole zajišťuje vyhledávání a zajišťování školních a komunitních projektů?

VO3: Využíváte spíše zapojení do projektů nebo dáváte přednost různým programům, ze kterých následně tvoříte své školní projekty, či je vyhledáváte v externích nabídkách?

VO4: Jaký je důvod nebo motivace k zapojení či využití nabízených projektů či programů? Případně, jaký je důvod k vytvoření svých projektů a nevyužívání nabídek zpracovaných projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečnosti?

VO5: Tvoříte si vlastní školní projekty týkající se zdraví a bezpečnosti? Pokud ano, kdo je tvůrcem? A můžete nějaké osvědčené projekty zmínit a podělit se o ně jako o návod na použití i pro jinou školu?

VO6: Zjistíte, o jaké programy či projekty mají zájem učitelé a žáci?

VO7: Jaká témata vám chybí na trhu nabídky a jaká jsou podle vás v dnešní době důležitá, prioritní?

VO8: S kterými konkrétními projekty jste spokojeni, které vás, vaše učitele, žáky nebo i další zaměstnance nejvíce oslovily?

2.5 Základní školy

Výběr základních škol do výzkumného šetření se uskutečnil na základě doporučení od kolegů pedagogů z jiných škol, ale také dle informací na webových stránkách dané školy, kde školní a komunitní projekty či programy popisují.

Základní školy byly vybrány, jak jsem již zmínila, hlavně dle doporučení jiných pedagogických kolegů.

	lokalita školy	Počet žáků	respondent
Respondent 1	ZŠ Pardubice - město	Cca 680 žáků	Metodik prevence, vedoucí ŠJ
Respondent 2	ZŠ Pardubice - město	Cca 550 žáků	Ředitelka školy
Respondent 3	ZŠ Chrudim - město	Cca 630 žáků	Ředitel školy
Respondent 4	ZŠ Chrudim - západ	Cca 160 žáků	Ředitelka školy, pedagog školy
Respondent 5	ZŠ Vysoké Mýto - jih	Cca 40 žáků	Ředitelka školy
Respondent 6	ZŠ Pardubice - východ	Cca 230 žáků	Zástupkyně školy, vedoucí školní jídelny

Tabulka 1 – Seznam respondentů

2.5.1 Respondent 1 – Pardubice město

Základní škola je rozložena do 5 pavilonů: pavilon 1. stupně a školní družiny, pavilon 2. stupně a zázemí vedení školy, pavilon školní jídelny a pavilon tělocvičen. Na pozemku školy se nachází velké školní hřiště, které v odpoledních hodinách má možnost využívat i veřejnost, „zelená učebna“ pro výuku v přírodě a odpočinkové místo pro školní družinu. Školu navštěvuje necelých 700 žáků. Výuka probíhá podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Klíč k vědění. Dále škola pronajímá prostory, provozuje zájmovou činnost, pořádá kulturní, vzdělávací a sportovní akce. V areálu školy má také detašované pracoviště ZUŠ Pardubice. Na škole pracuje žakovský parlament, jehož zástupci jsou členy Městského žakovského parlamentu Pardubice. Školní žakovský parlament se schází se zástupci

jednotlivých tříd a přichází s náměty, které jsou realizovány v průběhu školního roku.

Areál školy je postupně rekonstruován, například byl vybudován výtah a sociální zázemí pro handicapované osoby, celkově je opravena školní kuchyně a nyní se buduje „zelená střecha“ na všech pavilonech.

V této základní škole pracuji jako třídní učitelka 2. ročníku. Působím zde osm let. Nejdříve jsem pracovala jako vychovatelka a asistentka, nyní několik let jako třídní učitelka na 1. stupni.

Rozhovor se uskutečnil s metodičkou prevence rizikových jevů, která na škole aktivně působí již několik let a je hlavním aktérem vyhledávání preventivních programů a projektů týkajících se zdraví a bezpečnosti. Dále jsem oslovila paní vedoucí školní jídelny, k doplnění informací o zapojení školy do projektů týkajících se zdraví a bezpečí.

VO1:

Jsme zapojeni do několika projektů týkajících se zdraví, například Zdraví do škol, Zdravá školní jídelna, Ovoce a mléko do škol, Bovýsek a Women for women – projekt Obědy pro děti. Letos kvůli snížení příspěvků od ministerstva školství nemají tyto děti celý rok bezplatné obědy. Příspěvky jsou rozloženy asi do tří etap v omezené finanční hodnotě, tudíž se rodiče těchto dětí potýkají s problémy, jak zabezpečit obědy na celý školní rok. V jídelně máme ovocný a zeleninový bar, který pozitivně ovlivňuje pravidelnou konzumaci zeleniny a ovoce dětmi. Využíváme nabídek programů týkajících se zdraví a bezpečnosti, kdy k nám do školy přijíždějí lektoři, nebo žáci jedou na místo konání. Pravidelně se u nás koná program týkající se prevence od Semiramis, Aids hrou, Zdravé zoubky, Zdravá noha, Sexuální výchova. Co se týká bezpečnosti, tak opakovaně pořádáme programy týkající se šikany, kyberšikany, finanční gramotnosti. V naší škole působí i vystudované učitelky s osvědčením Metodik finanční gramotnosti. Tento projekt probíhá na prvním i druhém stupni. Spolupracujeme s PPP Ústí nad Orlicí a využíváme jejich projekt Bezpečné klima ve školách. Jinak u nás na škole pořádáme různé projektové dny, například Zdravý životní styl, Sportovní den, Den Země, Den jazyků, Děti čtou dětem, Ochrana člověka za mimořádných událostí a další.

Dále bych ráda zmínila, že jsme první škola, v které byla vybudována „zelená střecha“, což přispívá ke zdravému prostředí v budově. V letních měsících by měla snížit teplotu ve třídách. Ruku v ruce procházíme rozsáhlou rekonstrukcí vnitřního prostředí a instalací vhodného a šetrného osvětlení prostor školy.

VO2:

Co se týká prevence, tak u nás na škole se vyhledáváním projektů a programů zabývá hlavně metodik prevence. Je to ovlivněno hlavně tím, co je aktuálně důležité, s čím se ve škole setkáváme nejčastěji, jaké problémy zrovna řešíme. Nyní to je hlavně téma sebepoškozování. Každý rok je pravidelně zván odborník na přednášku klima ve třídě apod. Dále každý pedagog, který najde či vymyslí jakýkoliv program či projekt, je podporován jak ze strany vedení školy, tak ostatními pedagogy.

Vedení školní jídelny má na starosti zapojení do projektů týkajících se zdravého stravování, například Bovýsek, Zdravá školní jídelna atd. Máme radost za projekt Obědy pro děti, jejichž rodiče si nemohou dovolit zaplatit obědy.

Jinak nám samozřejmě vedení školy přeposílá různé nabídky programů či projektů, které do škol přicházejí. Myslím si, že dobře funguje i spolupráce škol. Na poradách ředitelů si mnohé zajímavé zkušenosti s programy či projekty vzájemně vyměňují.

VO3:

To je různé. Některé projekty nebo programy jsme vyzkoušeli jednou, a už jsme se na další spolupráci nedomluvili, Některé se opakují, neboť vidíme, že jsou prospěšné. Vždy máme zpětnou vazbu od pedagogů, od žáků, občas i od rodičů.

Například jsme měli preventivní program týkající prevence užívání drog, kdy drogově závislý člověk žáky seznamoval se svým životním příběhem, průběhem léčby atd. Následně po diskuzi se žáky a pedagogy jsme dospěli k názoru, že jsme očekávali asi větší účinek. Spíše nám přišlo, že žáci v něm vidí tak trošku hrdinu, a místo preventivního odrazu přišel tzv. „wau“ efekt.

Ale například projekt VZP Vzpoura úrazům má velmi kladný preventivní ohlas. Také zde žáci vidí, jak se lidí se svým osudem a handicapem poprali, ale zároveň si uvědomují, že je to těžké a že by měli věnovat pozornost předcházení těmto

následkům. Asi záleží i na samotném přednášejícím, jak téma dokáže uchopit a předat zkušenosti žákům.

Další inspiraci na projekty nebo programy hledáme mezi sebou, mezi kolegy z jiných škol. Je skvělé, když to takto funguje.

VO4:

Vždy jde o to, co aktuálně řešíme ve škole. Myslím to, co se týká prevence. Po covidu to byly hlavně psychické poruchy a problémy žáků. Nyní se setkáváme se sebepoškozováním. Hledali jsme nějaký program nebo projekt, ale zatím jsme našli jen materiály pro učitele. K tomuto problému jsme měli u nás ve škole program Věř si! S tím to také souvisí.

Co se týká zdravého stravování, tak je to podobné. Komunikujeme s kolegy z jiných škol a hledáme různé inovace, náměty a zajímavé nabídky. Zjišťujeme od žáků, rodičů a dalších našich odběratelů, zda jsou spokojeni, co by uvítali v jídelníčku atd.

VO5:

Pravidelně pořádáme projektové dny Zdravý životní styl, Sportovní den, Ochrana člověka za mimořádných událostí, Děti čtou dětem, Ponožkový den, Den naruby atd. Zdravý životní styl je projektový den, kdy učitelé v rámci všech předmětů připravují s dětmi informace, co to vlastně znamená, co je důležité, tvoří pokrmy a učí se, jak připravit zdravé a chutné svačiny. Někdy si starší žáci připravili představení pro mladší žáky o zdravém životním stylu.

Při sportovním dni se zapojí celá škola a starší s mladšími spolupracují při sportovních aktivitách.

Jde hlavně o to užít si sportovní disciplíny a poznat se navzájem.

Co se týká bezpečnosti, tak reagujeme na aktuální situaci a v projektu Člověk za mimořádných událostí máme praktický nácvik evakuace za součinnosti některých záchranných složek. K tomu bych také přidala besedy a exkurze se záchrannými složkami. Nácvik organizace, umět se správně zachovat v krizových situacích je pro nás všechny velmi důležité.

Ještě organizujeme projekt Den naruby, je to den, kdy žáci učí ostatní místo pedagogů. Zároveň s nimi diskutujeme, jaká výuka je zaujala, co by více uvítali atd.

VO6:

U nás perfektně funguje spolupráce s učiteli Výchovy ke zdraví, probírají různé oblasti života a žáci se zde dokážou svěřit se svými problémy. Předmět Výchova ke zdraví je stále důležitější, neboť žáky připravují na život. Do hloubky se zde probírají problémy související s různými životními etapami a učitelé se snaží žáky nasměrovat k co nejlepšímu řešení problémů tak, aby si našli cestu, východisko nebo aby věděli, kam a na koho se obrátit. Také se projevuje čím dál větší a lepší spolupráce s třídními učiteli, kteří nás též upozorní, když se něco děje, nebo když by uvítali nějaké programy týkající se prevence, zdraví a bezpečnosti. Když to shrnu, my se snažíme rychle reagovat na klima tříd, školy, chování žáků a snažíme se co nejrychleji podchytit problém v samých počátcích.

Co se týká školní jídelny, tak jsme udělali velký pokrok nejen v oblasti zdravé stravy, ale také stravy velmi chutné, lehké. Zaměstnanci kuchyně se v této oblasti vzdělávají a jsou velmi kreativní. I oni přicházejí s nápady a náměty ohledně projektových dní, například kuchyně z různých zemí, masopustní atd.

VO7:

Momentálně bychom uvítali více programů či projektů týkajících se psychických problémů a poruch u žáků. Po covidové době se nám více začaly objevovat problémy psychického rázu u našich žáků. Tak v této oblasti bychom uvítali více projektů či programů, jak mají s těmi emočními výkyvy pracovat atd. Jak jsem se již zmínila, nyní řešíme sebepoškozování u žáků a na toto téma jsme ještě nenašli projekt či program, který bychom ve škole mohli uvítat. Pouze jsem našla metodické pokyny pro pedagogy. Spolupracuji s třídními učiteli, ale také musím ocenit velmi skvělou práci učitelů Výchovy ke zdraví, kteří se snaží v tomto ohledu pracovat ve svých hodinách s třídním kolektivem a s konkrétními dětmi.

VO8:

Pokud se budeme bavit o našich školních projektech, určitě jsme se shodli, že jsme velmi spokojeni se Sportovním dnem tak, jak je nyní předlán. Zapojí se všichni ve škole a spolupráce starších žáků s mladšími je skvělá. Dále bych vyzdvihla projektový den Ochrana člověka za mimořádných okolností, kdy jsme tento projekt

upravili a nyní jsme s ním velmi spokojeni, neboť praktický nácvik celé naší velké školy vnímáme jako velmi důležitý a s ukázkami Záchranného systému je to velmi přínosný projektový den.

Dále jsme velmi spokojeni s programy od Semiramis týkajících se kyberšikany a PPP Ústí nad Orlicí s programy týkajícími se klimatu školy atd. Projekt VZP Vzpouřa úrazům je také velmi přínosný a skvělý projekt.

Pokud mohu mluvit za školní kuchyň, tak my jsme zapojeni do různých projektů, ale nejvíce pozitivních ohlasů je určitě na projekty, mimo jiné také ve spolupráci s Magistrátem města a s našimi dodavateli. Týkají se různých projektových dnů, kdy k nám přijedou různí šéfkuchaři a ti nám ukážou, jak připravit vybraný pokrm a zaměstnancům a žákům školy ho pak společně s našimi kuchařkami a kuchaři vydávají. Je to přínosné jak pro zaměstnance školní kuchyně, tak i pro žáky a ostatní zaměstnance školy. Pořádáme různé dny, kdy vždy vybereme nějakou zemi a uvaříme typické pokrmy. Ve spolupráci s Magistrátem města Pardubic jsme při Mexickém dni přivítali velvyslankyni Mexika, která též ochutnala mexickou kuchyni připravenou našimi kuchařkami za dohledu šéfkuchaře z mexické restaurace. Spolupracujeme s našimi dodavateli, například s JIP východočeská a.s., Bidfood, Asociací školních jídelen atd. Dlouhodobě jsme zapojeni v projektech Zdravá školní jídelna, Mléko do škol a Zdraví do škol od A až Z.

2.5.2 Respondent 2 – Pardubice město

Stavba této školy trvala pouze 146 dní a poprvé při její stavbě v roce 1895 byl použit parní motor. Škola se skládá z kmenových učeben, kde některé jsou i odbornými učebnami, učebny dílen, čítárny a PC pracovny. Nechybí zde cvičná kuchyňka pro nácvik přípravy pokrmů.

Vzhledem k poloze školy, která se nachází ve středu města, je problém s vybudováním sportovního školního hřiště. Škola tuto indispozici řeší spoluprací s okolními školami a využívání veřejných sportovních hřišť a areálů, kterých je v Pardubicích dostatek.

V této škole se vzdělává přes 500 žáků. Každoročně jsou zde pořádány exkurze do Velké Británie, Německa a Rakouska.

Od pátého ročníku si žáci vybírají zástupce do Žákovské rady, která se podílí na chodu školy a na organizacích celoškolských akcí.

Vedení školy se snaží motivovat učitele, aby sami vytvářeli projekty, které podporují příjemné klima školy, zlepšují chod školy a jeho okolí. Probíhají v jednotlivých ročnících či zasahují do různých předmětů a podporují spolupráci učitelů a žáků.

Preventivní program škola vytvořila jako nástroj prevence. Preventivní programy na sebe navazují a jsou každým rokem vyhodnocovány. Sledují sociálně patologické jevy, výchovné problémy a poruchy chování. Vzhledem k nárůstu agresivity a nekázně, které později mohou přerůst v sociálně patologické chování, aktivně sledují a podporují sociálně pozitivní a bezpečné klima školy. Škola klade důraz na prevenci sociálně patologických jevů. Realizují projekt „Nuda nám nehrozí“, kdy jsou zapojeni všichni pedagogové a žáci do všech aktivit, které přispívají k přátelskému klimatu školy.

Rozhovor byl realizován s paní ředitelkou školy. Ta aktivně spolupracuje s kolegy a vytváří či vyhledává různé projekty a programy týkající se zdraví a bezpečí. Sama si převzala prověřené projekty ze zahraničí, kde několik let žila se svým manželem a svými dětmi, které navštěvovaly místní školu. Díky seznámení se s jiným školským systémem a vzájemné spolupráci kolegů a žáků, mohla na této škole zrealizovat podobné projekty, které eliminují rizikové chování ve škole.

VO1:

Nově jsme zapojeni do pilotního projektu Trenéři do škol. Jsem moc ráda, že jsme se stali jednou ze tří škol u nás Pardubicích. Pan náměstek tento projekt představil na poradě ředitelů a vybral tři školy, které mají sportovní zaměření a když to tak řeknu, pružné vedení školy. Tento program je o tom, že do 2. a 3. třídy dochází do tandemu s učitelem tělesné výchovy trenéři různých sportů. Je tam asi sedm sportů – fotbal, basket, házená, tanec, úpolové sporty atd. Trenéři se střídají po 6 týdnech. Od nás ředitelů byla podmínka, aby se z tohoto projektu nestal nábor či reklama různých klubů. Trenéři tedy mají stejná trička, kde nejsou reklamy klubů atd. Dále jsme dostali dresy vytvořené pro tento projekt a jsou to dresy našich sousedních států. Děti i učitelé jsou nadšeni. Na tento projekt jsme dostali peníze od Magistrátu města

Pardubice. I když nemáme takové prostorové podmínky jako třeba jiné školy, přesto si všichni aktéři poradili a my jsme opravdu nadšeni.

Dále jsme součástí projektu „Kameny zmizelých“ neboli „Stolperstein“. Kameny jsou položeny nebo vloženy tam, kde bylo poslední místo válečné oběti, například před domem, kde žila atd. My jsme si je po domluvě s archivem adoptovali a s žáky je půjdeme čistit a pravidelně se o ně starat. Samozřejmě, že nejdříve si žáci zjistí informace o jednotlivých obětech, představí nám je a poté se půjde do terénu.

Dalším podobným projektem, který je propojený s historií, jež je základem sociální gramotnosti, je irský projekt „Krokus“. Tento projekt se organizuje na školách po celém světě. U nás se realizuje ve spolupráci HETI s Židovským muzeem v Praze. Zdarma nám vždy pošlou cibulky žlutých krokusů, které my zasadíme tak, aby vyrostly do Mezinárodního dne holocaustu, což je 27. ledna, nebo začátkem února. Žlutá barva symbolizuje židovskou Davidovu hvězdu. Žáky seznamujeme s tragickými osudy obětí, nebezpečí předsudků, diskriminace a fanatismu.

Zapojeni jsme ještě do projektu Čtení pomáhá. A co se týká bezpečnosti, tak realizujeme projektové dny s Městskou policií. Mladší děti mají hlavně dopravní výchovu, Cestu do školy a cizí lidé, starší mají programy „Jak říkat ne“ a další, např. jak reagovat proti obtěžování. Deváté ročníky mají témata týkající se trestní odpovědnosti.

VO2:

U nás není nikdo pověřený vyhledáváním. Pokud nám přijde nabídka nějakého projektu či programu, přepošlu ji kolegům, a pokud o něj mají zájem, vždy se domluvíme na nejlepším řešení, případně objednání. Všichni kolegové mají volné ruce v tomto směru, tak pokud mají zájem o nějaký program či projekt, vždy se přijdou poradit, také se podělí s kolegy o nápady, a poté vše společně probereme.

VO3:

Určitě záleží na konkrétním projektu či programu. Máme jak dobré zkušenosti, tak samozřejmě také i špatné, kdy jsme si řekli, že takto už ne.

Například přes VZP nás navštívili handicapovaní lidé, kteří žákům vyprávějí svůj příběh, jak se ocitli na vozíčku. Jsou to nešťastné náhody, ale také mladistvá

nerozvážnost. Na druhou stranu jsme tu měli člověka, který byl kdysi drogově závislý a po přednášce jsme to vyhodnotili jako neuspokojivé, ba naopak. Někteří ho viděli jako hrdinu. Tak od takovýchto programů ustupujeme. Máme vlastní projekty, které máme osvědčené, i externí, které rádi využíváme. Nyní jsme nadšeni z projektů, které jsem již zmínila.

Na druhou stranu je toho tolik, že si musíme uvědomit, že musíme také učit a ne jen dělat projekty.

VO4:

Jak jsem již zmínila, ne vždy je daný projekt přínosný, ne vždy je takový, jaký my očekáváme. Vždy záleží na více faktorech. Dříve jsme byli zapojeni do projektu Ovoce a mléko do škol. Vzhledem k tomu, že v dnešní době mají děti přístup k ovoci, zelenině atd. a my nemáme prostory k uskladnění těchto produktů, tak jsme tento projekt zrušili a nahradili ho salátovým barem. Žáci si vyberou, na co vlastně mají chuť, ovoce, zelenina a pokud něco nechtějí, nechají to pro jiné žáky. Bylo mi vždy smutno, když jsem viděla, kolik ovoce je poházeno po okolí. My nemáme ani mrazáky, neboť, jak jsem už říkala, ty prostory máme velmi omezené, a tak naše úžasné paní kuchařky vaří vždy z čerstvých surovin. Mají to velmi těžké, ale zvládají to a já je obdivuji, neboť vaříme i pro blízkou střední školu.

VO5:

Jak jsem již zmínila, kdokoliv může přijít s nápadem. Jsme otevřeni jakékoli diskuzi i nápadu. Když jsem ještě žila s manželem v zahraničí, kde dostal angažmá, tak už jsme měli děti a ty navštěvovaly americkou školu. Z té jsem si přivezla moc pěkný projekt, který u nás již několik let je aktivní a oblíbený. Jmenuje se Velcí malým a znamená to, že třída druhého stupně si vybere třídu prvního stupně, tedy 1. a 2. třídu a s nimi spolupracují. Jsou to takoví partáci, starší pomáhají mladším, společně se účastní různých akcí nebo výletů. Starší žáci v průběhu roku pro ty mladší připravují různé soutěže. Když mladší pak přicházejí na druhý stupeň, není to pro ně tak velká změna. Prostředí a žáky tam už znají. Učitelé tento projekt podporují a snaží se motivovat žáky, aby i ti starší měli zájem a chuť a nebylo z toho povinné gesto. Baví je pro ně něco vymýšlet, vysvětlovat jim různé pojmy atd.

Dalším velmi úspěšným projektem jsou Barevné volby. Každá třída 9. ročníku propaguje svůj volební program prostřednictvím nějaké barvy a ostatní se rozhodují, který program je nejvíce oslovil. Určí se den, kdy jsou volby a každý dle svého dojmu a názoru přijde v té barvě, kterou měl program, který si vybral. Barva, tedy třída, která volby vyhrála, tak svůj volební program uvede do praxe. Oba projekty nám pomáhají k prevenci proti šikaně. Snažíme se o pozitivní a přátelské klima školy, o vzájemnou spolupráci a respekt jeden k druhému.

V covidové době jsme měli celoroční projekt Harry Potter. Jedna šikovná paní učitelka vytvořila klobouk z Bradavic, dokonce i mluvící. Žáci a třídy byli rozřazeni do kolejí a měli různé úkoly, na kterých společně pracovali. Poté je prezentovali. Celoroční projekty máme ob rok. Letos máme pauzu a na další rok dostala Žákovská rada za úkol vymyslet téma. Předtím jsme měli i téma „Český rok“. Každá třída výtvarně ztvárnila nějaké přísloví, vytvořila nástěnku nějakého zvyku a výročí atd.

Každý rok ale máme projekt „Kniha nad zlato“. Tohoto projektu se ujala naše paní zástupkyně a každý rok vymýšlí jiný úkol. Letos je výročí Evropské unie, a tak úkol byl přečíst co nejvíce knih od autorů ze států EU. Každá třída si vytvořila tzv. ploty z těchto knih – ilustraci a informace, a pak je prezentovala jiným třídám.

Ještě míváme projektový den „Den Země“, kdy každá třída má se svojí paní učitelkou nebo učitelem různou aktivitu. Buď jdou na exkurzi do čističky odpadních vod, poklidit nějakou část či park našeho města a okolí, nebo navštěvují jiné environmentální programy.

Myslím si, že vždy záleží na zaměření daného ředitele, na jeho pružnosti a aktivitě. No a samozřejmě i na klimatu školy, motivaci a nadšení ostatních pedagogů a zaměstnanců školy.

Ještě zmíním návštěvy památníku Zámeček, kde se žáci seznamují se silnými příběhy lidí z dob války. A velmi oblíbený třídní workshop v Terezíně. Tato akce je u nás velmi oblíbená, ale dost nedostupná. Je nutné si pobyt objednat s velkým předstihem. Německá strana hradí dopravu, žákům se představí terezínská pevnost a události, které se tu staly. Mají pro ně připraveny nějaké aktivity, například k tématu efektu přihlížejícího. Žáci jsou rozděleni na týmy a pracují s tímto tématem: jak se cítili, když je vedli ulicemi a odváděli pryč, ostatní se báli a jen přihlíželi, očekávali, že pomůže někdo jiný. Dříve byla součástí workshopu beseda s nějakým pamětníkem, to

se však již nedělá, protože nám pamětníci bohužel odcházejí. Žáci díky těmto projektům docházejí k uvědomění si, proč si vážíme každého dne s rodinou a přáteli v míru.

Ještě mě napadá, že by k těmto tématům, zdraví a bezpečnost, mohlo patřit i školení všech pedagogů, které jsme absolvovali. FN Hradec Králové pořádá školení „Děti diabetici“. Na moji žádost zástupci FN přijeli k nám do školy a všechny zaměstnance školy proškolili v oblasti diabetu a péče o děti s diabetem. Myslím si, že vzhledem k tomu, že těchto dětí přibývá, je toto školení velmi důležité a měl by jím projít každý.

Dále spolupracujeme s Českým červeným křížem. Pravidelně se účastníme s kroužkem Mladý zdravotník jejich soutěží.

Byli jsme se také podívat v Kosatci, kde podporují lidi s handicapem. Pořádají pro děti různé aktivity, ale také zážitkové workshopy, jak žít s omezením, s handicapem.

VO6:

Ano, prostor k diskusi je vždy na pedagogických a žákovských poradách, nebo kolegové mohou kdykoliv za mnou i za paní zástupkyní přijít s jakýmkoliv návrhem. Žáci si mohou říci, jaký týden by si přáli mít. Nyní jsme měli týden mezinárodní kuchyně. Paní kuchařky sestavili jídelníček, kde byla zastoupena jídla různých zemí. Žáci a zaměstnanci po tomto týdnu vybírali jídlo, které se u nás bude v jídelničku objevovat.

VO7:

Teď mě nenapadá, jaké téma by chybělo. Nemám pocit, že by něco chybělo. Záleží na osobnosti ředitele, jiní jsou tělocvikáři a jiní jsou humanitně zaměřeni pedagogové. Myslím si, že nabídka projektů a programů je velká a my musíme vybírat, abychom neměli jen projekty, ale abychom hlavně učili, což by měla být priorita.

Na co bych se ale zaměřila, je, že by mělo Ministerstvo zdravotnictví více podporovat školní psychology. Bohužel v tomto směru máme stále jako ČR podstav. V tomto ohledu by se měli vzdělávat i pedagogové, aby uměli pracovat s psychickými problémy žáků a uměli jim pomoci, poradit, či vyhledat pomoc. Hodně často slyšíme, že nyní je více problémů sebepoškozování dětí, ale myslím si, že je to

nemoc rodiny, ne systému školy. V době covidu rodiče neuměli vykompenzovat ztrátu kontaktu s vrstevníky a množstvím hodin strávených u počítače.

VO8:

Už jsem odpověděla v předchozích otázkách.

2.5.3 Respondent 3 – Chrudim město

Základní škola se nachází v centru města Chrudim. Tato škola je sloučena s další školou, která se nachází v jiné části města. Je rozmístěna ve třech budovách.

Školu navštěvuje přes 600 žáků, ti se podílejí na chodu školy prostřednictvím „Parlamentu“. V oblasti prevence škola spolupracuje s organizací Semiramis, s Městskou policií Chrudim, OSPOD Chrudim a ACET Chrudim. Zároveň velmi úzce spolupracují s vedením města Chrudim, s kterým také projednávají své nápady na zlepšení života lidí ve městě. Další spolupráce je s Ekocentrem Paletou, Městskou policií a Archou Chrudim. Tato škola je rozmístěna ve třech budovách. Žáci jsou vzděláváni podle školního vzdělávacího programu „Do života s Nadhledem“.

Rozhovor mi poskytl velmi ochotně pan ředitel školy, který je velmi aktivní ve spolupráci s městem a dalšími organizacemi.

VO1:

První program máme s organizací Semiramis, který se koná ve všech ročnících 2. druhého stupně. V každé třídě Semiramis působí formou projektového dne, a to dvakrát do roka s různými tématy. Některá témata mají oni, některá si vybíráme my tak, jak to vyhovuje té dané třídě, nebo pokud tam je nějaká problematika, kterou je třeba probrat. To máme stabilní program, který nám naštěstí spolufinancuje město Chrudim.

Dále máme programy od firmy ACET, která působí tady. Toto zatím platíme my. Tady využíváme programy už i pro 1. stupeň, například šikana, kyberšikana, zdravý životní styl atd.

Dále máme pravidelné programy neboli přednášky od Městské policie, například pro 9. ročníky Právo a pořádkový zákon, pro 1. třídu je to Bezpečná cesta do školy, a ve 4. třídách. Také děti ve školní družině se zúčastní výuky na dopravním hřišti, které

máme u nás ve městě. Na dopravní hřiště chodí i 4. třídy. A pak to doplňujeme programy či projekty podle nabídky a podle aktuální situace.

Dále formou projektového dne máme projekt Ochrana člověka za mimořádných událostí. Potom máme Školní fórum ve spolupráci s městem, kdy děti diskutují o problémech školy, připravují se na to, pak jsou z toho výstupy, nástěnky, portfolia a atd. Dokonce potom město z toho financuje v hodnotě 30 tisíc nějaké věci do školy. Například jsme z toho koupili odpočívací lavice na chodby, v loni třeba multifunkční 3D tiskárnu pro děti, kdy si v kroužcích na ní můžou pracovat. Tak to jsou věci, na kterých žáci spolupracují a připravují se na ně aktivně. Dále na základě té spolupráce Školního fóra a Městského úřadu v Chrudimi byli žáci v Parlamentu ČR na prohlídce a diskutovali s poslanci. Spojili to s prohlídkou Pražského hradu.

Co se týká zdraví, tak jsme zapojeni do projektu Ovoce a mléko do škol. Tady mě tedy mrzí, že jsme byli zapojeni všichni, celá škola, ale pro letošní rok je to možné pouze pro 1. stupeň a závozy jsou jen na jednou za čtrnáct dní. Z hlediska potřeb dětí to nesplňuje to, co by mělo, ale jsme do toho zapojeni. Letos jsme se zapojili do projektu Vaříme zdravě od Zdravé pětky. Paní učitelka se toho ujala, s žáky připravili recepty a podle nich uvařili oběd, vše si zdokumentovali a hlasovali. A letos máme mezitřídní soutěž o nejlepší kanapku, kde si děti samy připravují recepty, pak tvoří kanapky a pak je prezentovali i před rodiči. V tom budeme pokračovat i nadále.

Účastníme se na všech projektech, které dělá Zdravé město Chrudim. Teď jsme byli na dnech dobrovolnictví, dnech lesů, ale to jsou programy, které oni připraví a my se jich účastníme. Zdravé město dělá program jednou do roka. Je to soutěžní program se stanovišti. Děti se na to musí připravit, děti si pak vyberou a výsledkem jsou certifikáty pro děti. Letos si vybraly několik x litrů vody do Afriky a jedno zvíře pro rodinu do Afriky. Prostě děti si vybírají, kam putují peníze, které by vyhrály.

Těch projektů jako škola máme spoustu, z pozice ředitele někdy až moc, ale děti to hodně baví a zajímá.

VO2:

Projekty neboli spíše programy musíme bedlivě vybírat, aby toho nebylo zase moc, neboť by pak nic jiného nedělali.

VO3:

Obě dvě varianty. Myslím si, že nabídka programů či projektů je dostatečná a je potřeba opravdu vybírat, abychom neměli jen projekty a programy, ale abychom i vzdělávali. Žáky to ale baví a pokud je to i přínosné, tak jsme za to rádi.

VO4:

Záleží, zda někdo přijde s nápadem nebo se vyskytne situace ve třídě nebo u jednotlivce a uznáme-li, že je potřeba pracovat v tomto směru i nadále, tak i podle toho vyhledáváme nějaký program nebo projekt.

VO5:

Je pravda, že jsme měli vždy tematický projektový den, například Sportovní den, Hudební den atd., kdy si žáci a učitelé na ten den vše sami připravili a pak společně ten den tvořili, ať se jedná o praktické dovednosti nebo o teoretické ve formě prezentací atd. Teď jsme od toho trochu opustili, neboť těch programů pro konkrétní třídy je hodně.

Ale co stále máme, jsou dva projekty. Jeden je Sběrový den, kdy sbíráme starý papír, do toho se zapojují všechny děti, tedy spíše jejich rodiče. Výtěžek pak jde na SRPŠ a zase všichni jednáme o tom, na co bude použit. Tento poslední jsme použili na podporu handicapovaného chlapce, který je velký sportovec, ale potřebuje protézu, kterou si musí hradit, tak jsme mu aspoň touto částkou přispěli.

Takže z toho sběru nenakupujete žádné pomůcky či kancelářské potřeby do školy?

Ne, vždy skoro celý ten výtěžek se dá vítězné třídě, není to tedy tak, že je to nejvíce, ale kde se zapojilo nejvíce žáků do sběru, tak jim dáme volný den, z těch peněz jim přidáme na nějakou aktivitu tisíc korun a oni si s paní učitelkou vyberou, co ten den budou dělat, zda půjdou na nějakou aktivitu, výlet, zmrzlinu apod. A samozřejmě ty nejlepší odměňujeme také. Nebo na prvním stupni se sbírá pomerančová kůra a tam zase z celého výtěžku nekupujeme žádné pomůcky do školy, ale za odměnu jim z toho zaplatíme například vstupenky na filmové představení apod.

VO6:

Jak jsem již zmínil, tak si myslím, že žáky zatím baví všechny projekty, které zde máme. Je to hodně o motivaci a metodice. Pokud přijde učitel, který řeší nějaký problém ve třídě, tak se snažíme ho vyřešit s pomocí metodika prevence a výchovného poradce a pokud je potřeba pracovat s třídním kolektivem, tak v rámci prevence spolupracujeme s Archou, která sídlí tady a dělá sociometrický průzkum ve třídě a zjišťuje, kde se ten problém ve třídě vzal, případně, kde se vzal u toho žáka.

VO7:

Myslím si, že nabídka je dostatečná.

VO8:

Určitě od Semiramis, projekty od Zdravého města a od firmy ACET. Ale i další. Některé jsem zmínil.

2.5.4 Respondent 4 – Chrudim západ

Budova nynější základní školy byla otevřena v roce 1932. Škola sloužila také pro děti z okolních vesnic. Postupně se měnila na hlavní školu, národní, střední, osmiletou a základní. V 60. letech tato budova sloužila pro zdejší okres jako zotavovna dětí.

Od roku 1993 budova školy je postupně rekonstruována. Nachází se zde počítačová učebna, školní sportovní hřiště a tenisový kurt.

Okolí této vesnické školy je tvořeno krásnou krajinou Železných hor, kterou škola využívá k venkovní výuce a k procházkám. Školu navštěvuje okolo 150 žáků. Velkou přestávku mohou žáci strávit ve školní knihovně nebo tělocvičně. Škola svým žákům nabízí různorodou nabídku zájmových kroužků. Začátek, ale také konec výuky je přizpůsoben dojíždějícím žákům, respektive jízdnímu řádu autobusové dopravy. Úřad městyse nabízí možnost dopravy školním autobusem pro přilehlé obce.

Ve školním poradenském pracovišti je výchovný poradce, školní speciální pedagog a školní metodik prevence. Škola též úzce spolupracuje s Pedagogicko-psychologickou poradnou a se Střediskem výchovné péče Archa v Chrudimi.

Odpovědi na otázky poskytla paní ředitelka.

VO1:

Ano, jsme zapojeni do projektů Den zdraví od Zdraví do škol. Dále máme besedy s Policií ČR, Den POKOS, Projekt první pomoci.

Den POKOS je tzv. příprava občanů k obraně státu. Armádní lektori a pracovníci Českého červeného kříže připravili stanoviště pro žáky, ti plnili úkoly a ověřovali si své znalosti ohledně bezpečnosti lidí a státu. Fyzickou odolnost si vyzkoušeli při sportovních činnostech. Součástí byla beseda s kapitánem armádního letadla a pro starší děti i informace o kyberbezpečnosti.

VO2:

Určitě vedení školy a metodik prevence.

VO3:

Záleží na nabídce. Jsme malá škola, tím pádem máme omezené možnosti. Jde o aktuální potřebu.

VO4:

Určitě je to ochrana zdraví a bezpečí žáků i pracovníků školy. Podle toho vybíráme pro nás dostupné projekty nebo programy.

VO5:

Ano, Den zdraví za pomoci Českého červeného kříže viz příloha. Občas i přijde nějaká paní učitelka nebo pak učitel s námětem a kdo má zájem, tak se připojí.

VO6:

Ano, na našich pedagogických poradách. Potom také při třídnických hodinách, které vedou třídní učitelé.

VO7:

My si většinou vše organizujeme sami ve škole. Nenapadá mě žádné téma.

VO8:

Velmi spokojeni jsme se spoluprací s Českým červeným křížem a s organizací Archou, která sídlí v našem okresním městě. Od nich nám chodí nabídky, a vzhledem k tomu, že s nimi spolupracujeme několik let, tak už vědí, co nám mají nabídnout.

2.5.5 Respondent 5 – Vysoké Mýto – jih

Tato škola je malotřídní a nachází se zde pouze třídy prvního stupně. Vytápěna je pomocí tepelného čerpadla, při rekonstrukci se budova zateplila a byla vyměněna okna. Škola má malou kapacitu žáků. V budově základní školy se nachází i mateřská škola.

V každé třídě je položen velký koberec, který je využíván k relaxaci nebo k diskuzím apod. Škola je vybavena počítači, kopírkou, skenerem a jednou interaktivní tabulí. Rozvrh je přizpůsoben autobusovým spojům dojíždějících žáků.

Škola vlastní menší přilehlý pozemek, který je využíván pro výuku o přírodě nebo praktických činností. V blízkosti školy je postaveno velké centrum volnočasových aktivit. Je zde víceúčelové hřiště s umělým povrchem, tenisovou stěnou, běžeckou dráhou, doskočištěm, cvičnou horolezeckou stěnou a hřištěm.

Škola je součástí celostátního projektu Les ve škole, škola v lese a Ovoce do škol.

Odpovědi na otázky mi poskytla paní ředitelka, která je též i paní učitelkou.

VO1:

Naše škola se zapojuje pravidelně do školních projektů na téma zdraví a bezpečí. Realizujeme například tyto projektové dny, jako je Sportovní den, kdy se jedná o společnou akci s mateřskou školou. Žáci školy připravují pro kamarády ze školy sportovní stanoviště. Škola v pohybu. Dále Kamarádem být, kamaráda mít, Plujeme po online moři, což jsou programy od ACETu, který nám připravuje programy proti nežádoucímu chování ve škole, šikaně atd. a proti rizikovému chování na internetu. BRABRNEC - branně bezpečnostní akce, kde spolupracujeme se záchrannými složkami, Prevence rizikového chování, Zdravé zuby, Zdravá výživa – obilniny.

VO2:

Většinu projektů ve škole zajišťuje ředitelka školy. Vyhledá je dle potřeby nebo i při výměně zkušeností s ostatními řediteli či kolegy.

VO3:

Většinou využíváme programy a pomocí nich tvoříme vlastní projekty a projektové dny.

VO4:

Hlavně využití odborných znalostí odborníků a odborného vedení práce. Všichni, jak žáci, tak i zaměstnanci naší malé školy se rádi od odborníků naučí metodiku jejich odbornosti. Často také zpracované metodiky a nabízené pomůcky, které nabízení nás osloví. Podle nich můžeme s tím tématem dále pracovat.

VO5:

Projekty většinou tvoříme společně s ostatními pedagogy. V malotřídní škole to asi ani jinak nejde. Jedná se o projektový den s mateřskou školou, kdy naše škola zajišťuje sportovní dopoledne pro naše malé kamarády. Dále jsme využili nabídky Českého červeného kříže k výuce první pomoci a ve spolupráci s DM drogerií u nás pravidelně probíhá projekt Veselé zoubky.

Ještě mě napadá, že se účastníme Branně bezpečnostní akce BRABENEC, kdy integrovaný záchranný sbor nám prezentuje svoji práci, práci policie, hasičů a zdravotníků.

Dále jsme využili besedu na téma Drogy a kyberšikana.

VO6:

Ano, při pedagogických poradách a třídnických hodinách.

VO7:

Uvítali bychom projekty na téma „orientace v online prostředí, nástrahy kyberšikany“ a podobně. V tom si úplně nejsme jisti, a tak bychom rádi využili

odborníky i s jejich zkušenostmi, abychom mohli i nadále v tomto směru vzdělávat naše žáky.

VO8:

S většinou projektů, které jsme realizovali ať už sami nebo s návštěvou odborníka, jsme spokojeni. Zvláště pak projekt s Českým červeným křížem, Školou v pohybu atd.

2.5.6 Respondent 6 – Pardubice východ

Škola se skládá ze dvou budov, které nejsou na sebe napojeny. Je spádová pro několik menších obcí v okolí. Škola vydává svůj vlastní časopis, kam přispívají žáci a učitelé. Škola pravidelně pořádá společenský večer, kde se všichni setkávají, žáci, rodiče a učitelé.

Rozhovor poskytla paní zástupkyně společně s paní vedoucí školní kuchyně.

VO1:

Nejsou to stálé projekty, spíše nárazové, například Zdravá pětka pro 1. i 2. stupeň, seznamování se s netradičními potravinami, tvoření zdravých svačinek, zdravé mlsání a podobně.

Pak Den zdraví na naší škole. To je každoroční projekt (ŠVP) na velké škole (zde máme zapojený 4. – 9. ročník) připravovaný žáky 2. stupně. Připravují aktivity, prezentace, cvičení atd.

Ještě spolupráce s Policií ČR - nově pro oba stupně - bezpečí na internetu, na cestě do školy, šikana a kyberšikana.

Pak bych zmínila předmět Výchova ke zdraví v 6. a 7. třídě, prevence nemocí - zvláště civilizačních nemocí, prevence šikany, kyberšikany, bezpečí na internetu, duševní hygiena. Tento předmět vidím jako velmi důležitý ve vzdělávání a myslím si, že by jeho časová dotace mohla být větší.

A pak akce škol, ať už středních, vyšších nebo vysokých. Jsou to například Zdravohrátky. Hrou proti AIDS. Pro děvčata 6. a 7. ročníku beseda s Mgr. A. Blažkovou na téma dospívání.

Věnujeme se i pohybu. Každý rok se snažíme zapojit do T-Mobile běhu, tzv. Olympijského běhu. Běžíme okolo školy, organizace probíhá dle metodik organizátora. K tomu máme pro děti další sportovní soutěže v okolí školy.

Školní jídelna dlouhodobě spolupracuje se společností Women for Women, o.p.s., která hradí obědy sociálně znevýhodněným dětem.

Byli jsme zapojeni do operačního programu Potravinová a materiální pomoc nejchudším osobám.

VO2:

Přímo pověřená osoba u nás není, většinou programy nebo projekty vyhledává preventista a výchovný poradce. Ale s jakýmkoliv námětem, nápadem může přijít kdokoliv z našich zaměstnanců.

VO3:

Reflektujeme nabídky externistů a sami si tvoříme Den zdraví.

VO4:

Jaký je důvod? Důvod je upadající fyzická kondice žáků, častá nemocnost, prevence před hrozbami na internetu, nebezpečí na sociálních sítích. Některé nabízené projekty jsou finančně náročné, tvoření vlastních programů je náročné na přípravu, ne každý pedagog je ochotný tvořit a vymýšlet projekty, něco nového. Proto musíme filtrovat a důkladně vybírat, zda a jaký projektový den si vytvoříme, do jakého se zapojíme, nebo jaký program si objednáme.

VO5:

To by byl asi Den zdraví, kdy máme 2 až 6 stanovišť, které žáci jednotlivých tříd obcházejí s třídním učitelem během projektového dne. Tvůrcem je učitel, který je ochotný něco nového vytvořit nebo garantem environmentální výchovy apod. Někdy na tomto projektu spolupracují i další učitelé nebo i žáci z vyšších ročníků, ale většinou ta ochota vyplyne z řad jednotlivců. Myslím tím od zaměstnanců. Učitel má většinou jako pomocníky motivované žáky.

VO6:

Zjišťujeme zájem učitelů i žáků při poradách, třídnických hodinách atd. Dále jednotlivé nabídky přeposíláme ke zvážení kolegům a kolegyním. Jak už jsem říkala, musí být také ochota kolegů a kolegyň vytvořit nebo spolupracovat na něčem novém.

VO7:

Myslím si, že v této době jsou prioritní témata kyberšikana, psychická odolnost, sebepoškození a drogy. Společnost se nám po covidové době změnila a my bychom měli na to co nejdřív zareagovat.

VO8:

Spokojenost se vším, nemáme ale něco, o čem bychom si řekli, že to je super. Pokud mám nějaké ale zmínit, tak preventivní program Sám sebou. To jsou manželé Kašparovi z Prahy, kteří mají preventivní programy pro vybrané a problémové třídy. Témata jsou drogy, šikana, alkohol, právní povědomí. Vždy tak jednou za rok. Pak Spolupráce s Tyflocentrem, kde jsou lidé se zbytky zraku nebo nevidomí a mají programy pro žáky dle věku. Většinou jednou za dva roky. Spolupracujeme s Archou Chrudim, s OSPODem, Amaltheou neziskovou společností a teď mě napadá autorské čtení spisovatelky Renaty Komůrkové. Dobrá spolupráce je se společností Women for Women, jsou stanovena jasná pravidla pro přihlášení do projektu, přehledná administrativa s projektem spojená. Bohužel s dotačním programem potravinové a materiální podpory nemáme dobré zkušenosti, program je nepřehledný, pravidla sice jsou stanovena, ale ze strany Krajského úřadu nedodržována, také komunikace s Krajským úřadem byla nelehká. Velmi složité a nepřehledné vyúčtování, celková orientace v dotačním programu je velmi složitá. Vedoucí ŠJ: Sleduji projekt Zdravá školní jídelna, vymýšlím nová bezmasá jídla, ráda kombinuji obiloviny a luštěniny, ryby, zeleninu a ovoce, bohužel nemám podporující personál školní kuchyně a podporující pedagogy.

2.6 Seznam projektů týkajících se zdraví a bezpečnosti

Vytvořila jsem rejstřík nabízených externích projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečnosti, který by měl sloužit k rychlé orientaci pro zaměstnance škol, kteří zajišťují realizaci projektů a programů. Tento rejstřík je rozdělen do skupin dle zaměření. Dále jsem uvedla název projektu a pro rychlejší orientaci odkaz na webové stránky s krátkým popisem projektu či programu. Pro využití dalších elektronických zařízení jsem vygenerovala QR kód daného projektu či programu, který slouží k rychlejšímu přesměrování na jejich webové stránky.

Věřím, že tento seznam bude nápomocen k realizaci vzdělávání žáků na školách v oblasti zdraví a bezpečnosti. Společně s rozhovory v této diplomové práci seznam tvoří inspirativní náměty na vytvoření vlastních školních projektů, které pomohou k edukaci žáků v oblasti zdravotní a bezpečnostní gramotnosti.

Pro tisk zjednodušeného rejstříku je v příloze vložena tabulka s níže uvedenými projekty a programy.

Projekty a programy zaměřené na zdravé stravování

Název: Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol

Odkaz: [Ovoce a zelenina do škol - Oficiální stránky projektu \(szif.cz\)](http://szif.cz)

Cílová skupina: žáci 1. stupně ZŠ, včetně přípravných tříd

Informace: Projekt Evropské unie, který má za cíl zlepšit stravovací návyky a vzdělávání žáků o zdravé výživě a o účincích ovoce a zeleniny v jejich stravování. Zdarma jsou žákům dodávány zeleninové a ovocné šťávy či protlaky, čerstvá zelenina a ovoce. Snahou je pozitivně ovlivnit žáky v oblasti zdravého životního stylu.

Projekt má dvě části – Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol.

Podáním žádosti do 31. března se škola přihlásí k odběru od září téhož roku. Škola si vybere schválený subjekt, který bude jejich dodavatelem ovoce, zeleniny a mléka do školy a uzavře s ním smlouvu minimálně na jeden rok. Dodavatele je možné po roce změnit.

Projekt je doplněn doprovodnými vzdělávacími opatřeními ve formě ochutnávků nebo školní či vzdělávací akcí. Dalším zajímavým produktem je „zdravý“ automat do škol - [Projekt Happysnack® - Happysnack®](#).

Název: Zdravá škola

Odkaz: [Zdravá škola \(zdravaskola.cz\)](http://zdravaskola.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Informace: Organizace Česká rada pro šetrné budovy organizuje projekt Zdravá škola, která realizuje zlepšení kvality vnitřního prostředí školních budov. Věnuje se problematice zdravého vnitřního prostředí a jeho vlivu na zdraví. Základním znakem Zdravé školy je kvalita vnitřního ovzduší a větrání, vyhovující akustika, tepelná pohoda a vhodné přirozené a umělé osvětlení. Školám nabízí metodickou a odbornou podporu a měření kvality vnitřních prostor.

Název: Bovys – ovoce, zelenina a mléko do škol

Odkaz: [Ovoce a zelenina do škol - Bovys – velkoobchod s ovocem a zeleninou](#)

Cílová skupina: žáci ZŠ, 1. stupeň

Informace: Společnost, která zajišťuje dodávku ovoce, zeleninu a mléčné výrobky do škol. Cílem je podporovat zdravou výživu dětí a mladých lidí, zlepšit zdravotní stav mladých lidí a bojovat proti dětské obezitě.

Školy se mohou podílet na výběru dodávaného zboží.

Projekt má svého maskota Bovýska, který žáky navštěvuje ve školách a provází je i v interaktivních spotech, kde žákům sděluje zajímavé informace o ovoci a zelenině, ale také vyhlašuje různé soutěže.

Do škol jsou zasílány informační letáky například o exotickém ovoci, kde žáci také najdou různé recepty na zpracování daného ovoce.

Informace pro školy skoly@bovys.cz, 724 993 714.

Projektový den s Bovýskem - [SY24 30A CZE Prague \(youtube.com\)](#)

Název: Skutečně zdravá škola

Odkaz: [Skutečně zdravá škola - Domů \(skutecnezdravaskola.cz\)](http://skutecnezdravaskola.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ a SŠ

Informace: Program se zaměřuje na zlepšení kvality stravování ve školách a podporu zdravého životního stylu. Přináší mnoho výhod pro školy, žáky a rodiče. Školám pomáhá zlepšit kvalitu školního stravování a rozvíjet kvalifikaci pracovníků školní jídelny. To zvyšuje atraktivitu školy mezi rodiči a přispívá k celkovému zdraví žáků, kteří získají větší znalosti a praktické dovednosti o zdravém jídle. Umožňují žákům pěstovat bylinky, ovoce a zeleninu na školní zahradě, organizují farmářské trhy a nabízejí kurzy vaření. Učitelé získají nové metodické materiály a díky formám projektového učení naplňují průřezová témata enviromentální výchovy. Školní jídelny nakupují u místních zemědělců či distributorů, a tím podporují lokální trh. Školy se registrují na stránkách - viz výše a zaplatí za rok 2 400 Kč.

Název: Zdravá pětka

Odkaz: [Zdravá Pětka - unikátní celorepublikový vzdělávací program \(zdrava5.cz\)](http://zdrava5.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ a neziskové organizace

Informace: Cílem projektu je zdravý životní styl ve zdravé stravě. Díky nadačnímu fondu Albert školy získají vzdělávací program zdarma. Program nabízí akreditované semináře v oblasti výživy. K dispozici jsou i recepty pokrmů a pracovní listy a soutěže pro žáky.

Školy vyplní registrační formulář a vytvoří si objednávku.

Název: Zdravá školní jídelna

[Odkaz: Co je Zdravá školní jídelna - Principy projektu | Zdravá školní jídelna \(zdravaskolnijidelna.cz\)](#)

Cílová skupina: školní jídelny ZŠ a SŠ

Informace: Snahou projektu je pestrá, chutná a nutričně vyvážená strava ve školní jídelně. Vzdělává personál školy v oblasti správně vyvážené stravy.

Na projektu spolupracují Státní zdravotní ústav a Ministerstvo zdravotnictví ČR. Školy vyplní autoevaluační dotazník, a tím zjistí, co mohou zlepšit a jak se mohou inspirovat v oblasti zdravého stravování.

Název: Víš, co jíš? (Ministerstvo zemědělství)

Odkaz: [Víš, co jíš? \(viscojis.cz\)](http://viscojis.cz)

Cílová skupina: pedagogové a žáci ZŠ a SŠ

Informace: Výukové programy pro pedagogy a pracovní listy a programy na interaktivní tabuli pro žáky týkající se správné výživy a bezpečnosti potravin. Tyto programy doplňují a podporují vzdělávací předmět Výchova ke zdraví.

Název: Zdraví do škol

Odkaz: [Školní stravování, zdravý školní jídelníček - Zdraví do škol ... od A do Z \(zdravidoskol.cz\)](http://zdravidoskol.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Informace: Projekt má za úkol rozšiřování povědomí o důležitosti prevence v oblasti životního stylu a přispívá tím ke zdravému rozvoji dětí hravou formou v prostředí školy.

Název: Pomoc rodinám

Odkaz: [Pomáháme dětem a jejich rodičům. \(women-for-women.cz\)](http://women-for-women.cz)

Cílová skupina: rodiny, školy, samoživitelky

Informace: Organizace zajišťuje, aby obědy dostávaly zdarma děti, jejichž rodiče je nemohou ve škole platit. Díky projektu mají děti hrazenou školní stravu a nejsou vyčleněny z kolektivu.

Projekty a programy zaměřené na zdravý pohyb

DĚTI NA STARTU

Název: Děti na startu

Odkaz: www.detinastartu.cz - [Informace pro školy a sportovní kluby \(ceskosehybe.cz\)](http://www.detinastartu.cz)

Cílová skupina: děti od 4 do 9 let

Informace: Cílem projektu je probudit zájem a radost z pohybu. Projekt je dlouhodobý, od září do června školního roku, minimálně jednou týdně jedna tréninková jednotka. Tréninková jednotka trvá 45 – 60 minut.

Může sloužit jako doplňková aktivita k jiným sportům.

Celý projekt zajišťuje Český svaz aerobiku a fitness národní sportovní agentura a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Nabízeno je i akreditované školení pro učitele a trenéry.

Projekt je zpoplatněn. Platí se licenční poplatek za tým a registrační poplatek za každého člena.

Název : Evropský školní sportovní den

Odkaz: [ESSD](#)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Informace: Projekt je zaměřený na pohybovou aktivitu. Cílem projektu je zatraktivnění hodin tělesné výchovy a sportu ve školách, podpora zdraví a pohody v rámci celoživotního vzdělávání. Projekt spojuje 29 evropských zemí. Je realizován každoročně ve všech 29 zemích a přihlásit se může jakákoliv škola.

Akce se koná jednou ročně, obvykle během měsíce září. Na jeden den jsou naplánovány pohybové aktivity.

Název: Olympijský víceboj

Odkaz: [Olympijský víceboj \(olympijskyviceboj.cz\)](http://olympijskyviceboj.cz)

Cílová skupina: ZŠ

Informace: Cílem je přivést děti ke sportu a prezentovat jim pohyb jako zábavu a přirozený životní styl. Program obsahuje olympijský diplom, jehož cílem je najít u dětí jejich přednosti a podle toho jim doporučit sporty, pro které mají talent. Dále zde je odznak všestrannosti, který klade důraz na všestranný sportovní rozvoj dětí a sleduje jejich pokroky. A paralympijská výzva, která motivuje handicapované děti k pohybu.

Školy se do projektu opakovaně registrují.

Celý projekt zaštiťují olympionici, kteří jsou pro žáky vzorem. Zakladateli byli desetibojaři Robert Změlík a Roman Šebrle.

Generálním partnerem je společnost Sazka a podporují je i další velké organizace jako UPS, nadace ČEZ, Česká televize atd.

Projekty a programy zaměřené na duševní zdraví

Název: Blázníš? No a!

Odkaz: [Program pro žáky - Blázníš? no a! \(blaznis-no-a.cz\)](http://blaznis-no-a.cz)

Cílová skupina: pedagogové, třídní kolektivy, primárně žáci a studenti ve věku 15 až 20 let

Informace: Projekt Blázníš? No a! je vzdělávacím a zážitkovým programem primární prevence pro školy. Projekt má za cíl seznámit s tím, jak zacházet s duševními poruchami stejně otevřeně jako s fyzickým onemocněním. Hlavním poselstvím projektu by mělo být, že krize jsou těžké, ale k životu patří a mohou nás posílit, lze je překonat a žít plnohodnotný život. Tým moderátorů a expertů chodí se svým zpracovaným příběhem do škol, kde se s ním podělí se studenty a otevřeně si s nimi o tématech duševního zdraví povídají.

Pro uspořádání je na webových stránkách projektu dokument se základními informacemi, který v případě zájmu lze předat pracovníkovi školního poradenského pracoviště nebo ho mohou i studenti předat svému třídnímu učiteli, pokud mají zájem o zapojení do projektu.

Název: Socializace pro všechny

Odkaz: [Naše projekty - Society for all](#)

Cílová skupina: znevýhodněné a ohrožené děti a mládež

Informace: Činnost společnosti se zaměřuje na osvětu a vzdělávání v oblasti duševního zdraví, zvládnání náročného chování dětí, inkluzi a další. Nabízejí širokou škálu podpory ve formě konzultací, kurzů, seminářů a konferencí po celé ČR. Sledují chystané zákony v oblasti vzdělávání, v sociální péči i zdravotnictví a poskytují odborná stanoviska a doporučení. Zastřešují a organizují další neziskové organizace s podobným zaměřením.

Projekty:

Signály – včasná identifikace ohrožených dětí a včasná pomoc

PorT – vytvoření vhodných podmínek ve školách a dalších institucích pro děti s traumatickými zkušenostmi

RRRR – respekt, rozmanitost, rovnost, resilience – podpora duševního zdraví dětem
atd.

Název: Nevypust' duši

Odkaz: [Homepage - Nevypust' duši \(nevypustdusi.cz\)](http://nevypustdusi.cz)

Cílová skupina: pedagogové, SŠ, VŠ

Informace: Státní nezisková organizace, která přináší péči prevenci o psychiku a usiluje o to, aby konverzace o duševním zdraví byla součástí běžného života. Přináší prevenci nejen do škol na téma, jak správně pečovat o duševní zdraví a jak poznat, kdy je toho moc na naši psychiku.

Projekty a programy zaměřené na primární prevenci

Název: Policie ve škole

Odkaz: [Přednášky | www.policieveskole.cz](https://www.policieveskole.cz)

Cílová skupina: ředitelé a pedagogové škol

Informace: Předávání informací probíhá cestou webinářů a online přednášek týkajících se snížení šikany, krádeží, fyzického a psychického ubližování mezi žáky, předcházení dopadů při šetření kriminality mládeže Policie ČR a práv a povinností pedagogů při výslechu žáků ve škole. Přednášky jsou dále zaměřené na kyberšikanu, rizikové sexuální chování nejen na internetu, téma volby povolání a odpovědnost mládeže za protiprávní čin.

Objednání přednášek je online na webových stránkách po uhrazení platby, která je v řádu stokorun.

Název: Programy primární prevence

Odkaz: [e-DUHA](#)

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Informace: Cílem je realizace programu primární prevence pro ZŠ a SŠ. Programy jsou zaměřovány na rizika používání informačních technologií, bezpečnosti v online prostoru, prevence online závislostí, hazardního hraní a kyberšikany. Přednášky jsou realizovány ve školách a jsou zpoplatněny. Pro besedy je potřeba dataprojektor nebo interaktivní tabule na zobrazení prezentace. V jeden den lze objednat více programů.

Název: Řekni drogám ne

Odkaz: [Pro školy – Řekni NE drogám \(rekninedrogam.cz\)](http://rekninedrogam.cz)

Cílová skupina: učitelé, metodici prevence, další výchovní pracovníci, děti, mladí dospělí

Informace: Nezisková veřejně prospěšná společnost, která se zabývá protidrogovou osvětou a prevencí. Poskytuje profesionální materiály založené na realitě náctiletých, na které je zaměřena primární prevence v oblasti užívání drog. Poskytuje fakta o drogách, předává rodičům a široké veřejnosti informace a materiály o rizicích užívání drog, poskytuje učitelům a metodikům prevence a dalším výchovným pracovníkům materiály, které mohou použít pro vlastní výuku protidrogové prevence. Realizují pravidelné protidrogové akce a kampaně pro širokou veřejnost.

Název: Vzpoua úrazům

Odkaz: [VZPoua úrazům - VZP ČR \(vzpoua-urazum.cz\)](http://vzpoua-urazum.cz)

Cílová skupina: děti a mladiství

Informace: Usiluje o prevenci úrazů dětí a mladistvých formou besed, které jsou poskytovány školám bezplatně a informují děti a studenty o tom, jak úrazům a jejich následkům předcházet. Projekty jsou realizovány ve spolupráci s handicapovými pracovníky VZP ČR, kteří se snaží dětem přiblížit problematiku úrazů, upozornit na rizikovost určitých životních situací a naučit je, jak lze vhodnými preventivními opatřeními tato rizika omezit.

Název: HIV prevence

Odkaz: [HIV prevence \(hiv-prevence.cz\)](http://hiv-prevence.cz)

Cílová skupina: mládež od 14 let

Informace: Besedy se konají v Praze v objektu Dům světla na Florenci nebo je možné objednat si besedu online. Tyto besedy jsou zdarma. Dále je možné si objednat besedu, kdy lektor přijede do školy, zde se platí pouze doprava a čas lektora na cestě.

Národní program boje proti AIDS

Název: Hrou proti AIDS

Odkaz: [Hrou proti AIDS – Národní program boje proti AIDS \(prevencehiv.cz\)](http://prevencehiv.cz)

Cílová skupina: mládež ZŠ a SŠ

Informace: Interaktivní hra, která je podporována Národním programem podpory zdraví. Hra má pět stanovišť, kde žáci plní úkoly, odpovídají na otázky atd. Žáci si osvojí formou hry znalosti o přenosu HIV viru a mají možnost přemýšlet a diskutovat o možném rizikovém chování.

Název: Abeceda peněz

Odkaz: [Abeceda peněz pro předškoláky | Abeceda peněz \(abecedapenez.cz\)](https://abecedapenez.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Informace: Jedná se o projekt podporující finanční gramotnost dětí. Pomáhá učitelům s finanční výukou, poskytuje jim zdarma pomůcky a materiály dle standardů Ministerstva financí. Programy probíhají ve školách pro předškoláky a žáky 2. a 4. tříd.

Další webové stránky týkající se primární prevence

Název: Nekuřátka

Odkaz: [nekuřátka.cz - Úvodní strana \(nekuratka.cz\)](https://nekuratka.cz)

Název: Alkohol škodí

Odkaz: [Home - Alkohol škodí \(alkohol-skodi.cz\)](https://alkohol-skodi.cz)

Projekty a programy zaměřené na online prostředí

Název: E-bezpečí

Odkaz: [Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí \(e-bezpeci.cz\)](http://e-bezpeci.cz)

Cílová skupina: mládež ZŠ a SŠ

Informace: Celorepublikový certifikovaný projekt, který je realizován Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého. Projekt nabízí besedy, vzdělávací akce pro žáky, rodiče a učitele, přednášky atd., které jsou doprovázeny videoukázkami a prezentacemi.

Název: Internetem bezpečně

Odkaz: [INTERNETEM BEZPEČNĚ - Užívejme internet bezpečnějším způsobem \(internetembezpecne.cz\)](http://internetembezpecne.cz)

Cílová skupina: žáci ZŠ, SŠ, odborná a široká veřejnost, firemní zaměstnanci

Informace: Projekt realizuje besedy různých témat o bezpečnosti v online prostředí. Besedy jsou přizpůsobeny cílové skupině. Na stránkách též najdeme online učebnici informatiky a další informace a příručky o rizicích v online prostředí.

Název: Kraje pro bezpečný internet

Odkaz: [KRAJE PRO BEZPEČNÝ INTERNET \(krobi.cz\)](http://krobi.cz)

Cílová skupina: děti, studenti, rodiče, odborná a široká veřejnost

Informace: Asociace krajů ČR usiluje o zvýšení informovanosti, prevenci a rizicích na internetu. Každý rok vznikne soutěžní online kvíz. Dále zde najdeme videospoty, e-learningové lekce a podcasty.

Další webové stránky týkající se bezpečí

Název: Policie ČR – Řekni ne!

Odkaz: [Řekni ne! - Policie České republiky](http://www.policie.cz)

Název: Bezpečný internet

Odkaz: [Safer Internet Centrum - Safer Internet Centrum \(bezpecnyinternet.cz\)](http://www.bezpecnyinternet.cz)

Projekty a programy zaměřené na životní prostředí a život kolem nás

Název: Les ve škole

Odkaz: [program Les ve škole \(lesveskole.cz\)](http://lesveskole.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Informace: Program zaměřený na výuku v přírodě, učení o přírodě v přírodě. Škola uhradí poplatek a získá podporu, metodické materiály a semináře. Program nabízí pomoc při vybudování malého školního lesíku.

Název: Učíme se venku

Odkaz: [Učíme se venku \(ucimesevenku.cz\)](http://ucimesevenku.cz)

Cílová skupina: pedagogové, MŠ, ZŠ

Informace: Tým lektorů nabízí inspiraci, motivaci a kurzy, jak učit žáky venku výukové předměty. Dále zde najdeme webináře zdarma a náměty na výuku ve venkovním prostředí. Šíří myšlenku, že učit děti venku je normální a přínosné. A učí je překonávat překážky a objevovat venkovní svět.

Název: Ekoškola

Odkaz: [Ekoškola | mezinárodní vzdělávací program \(ekoskola.cz\)](http://ekoskola.cz)

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Informace: Mezinárodní program, který má za cíl vést žáky a ostatní k zodpovědnému přístupu k životnímu prostředí. Motivuje děti a učitele k udržitelnému způsobu života a umožňuje jim aktivně a samostatně zlepšovat prostředí, ve kterém žijí. Program by měl vytvořit generaci ekologicky uvědomělých občanů, kteří budou pozitivně ovlivňovat svět kolem sebe.

Název: Zelená škola

Odkaz: [Zelená škola \(rema.cloud\)](https://rema.cloud)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Informace: Program posiluje ekologické cítění dětí a pomáhá školám s ekologickou likvidací vysloužilého elektra. Školy zapojené do projektu obdrží nerezový sběrný box, do kterého mohou vkládat vysloužilá elektrozařízení. Zapojené školy do projektu obdrží osvědčení, materiály a pomůcky s ekologickou tematikou.

Název: Tonda obal

Odkaz: [Kreditní systém | Tonda obal - Pro učitele \(tonda-obal.cz\)](https://tonda-obal.cz)

Cílová skupina: MŠ a ZŠ

Informace: Lektoři projektu navštěvují školy s programem, který žákům vysvětlí pojem recyklace, jak se třídí odpad a nechybí ani ukázka recyklovaného materiálu. Vzdělávací akci lze realizovat ve vnitřních i venkovních prostorách škol. Na webových stránkách lze najít metodické pomůcky do výuky, semináře pro pedagogy a další vzdělávací pomůcky.

Název: Recyklohraní

Odkaz: [Recyklohraní \(recyklohrani.cz\)](http://recyklohrani.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Informace: Dlouhodobý vzdělávací program, který seznamuje a vzdělává žáky v oblasti ekologie a šetrném nakládání s odpady. Školy sbírají baterie, elektrozařízení a body. Zároveň každá zapojená škola obdrží zdarma sběrné obaly. Každý rok je vyhlášená celoroční hra o hodnotné ceny.

Název: Zdravá města

Odkaz: [Národní síť Zdravých měst ČR \(zdravamesta.cz\)](http://zdravamesta.cz)

Cílová skupina: města, obce, regiony

Informace: Projekt pomáhá regionům, městům a obcím se spojit s veřejností, školami atd. v oblastech společného rozvoje, v místních lokalitách. Pořádá akreditované vzdělávací akce, pravidelné setkávání členů, poradenství atd.

Projekty a programy zaměřené na bezpečnost

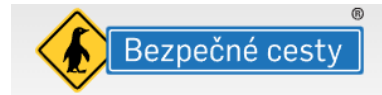
Název: Záchranný kruh

Odkaz: [Záchranný kruh \(zachranny-kruh.cz\)](http://zachranny-kruh.cz)

Cílová skupina: děti, mládež, pedagogové, veřejnost

Informace: Zabývají se problematikou vzdělávání a přípravy v oblasti běžných rizik a mimořádných událostí, bezpečnosti a ochrany života, zdraví, životního prostředí a majetku. Učí se rozpoznávat rizika a nebezpečí, předcházet jim, připravit se na ně a správně reagovat v krizových situacích.

Název: Dopravní výchova

Odkaz: [Dopravní výchova \(bezpecnecesty.cz\)](http://bezpecnecesty.cz)

Cílová skupina: děti a mládež

Informace: Posláním portálu bezpečné cesty je vzdělávat a předkládat účinné příklady z praxe dopravní bezpečnosti a tím podpořit snižování nehodovosti, a především velké míře zranění. Ve velkém množství užívají multimediální prvky, animace a videa, čímž chtějí zlepšit pochopitelnost a zapamatovatelnost nejdůležitějších informací a pravidel.

Název: Markétina dopravní výchova

Odkaz: [Markétina dopravní výchova | MDV \(dopravnivychova.cz\)](http://dopravnivychova.cz)

Cílová skupina: děti, mládež a pedagogové

Informace: Posláním projektu Markétina dopravní výchova je vytvářet prostředí k efektivní výchově a vzdělávání dětí a dospělých v oblasti bezpečnosti silničního provozu. Snahou je šířit problematiku bezpečnosti v silničním provozu mezi širokou veřejností.

Název: BESIP

Odkaz: [BESIP – Úvod](#)

Cílová skupina: žáci, veřejnost, školy

Informace: Zde najdeme informace týkající se bezpečnosti dopravy. Pro školy jsou připraveny metodické pomůcky, soutěže a projekty dobré praxe dopravní výchovy. Nechybí databáze dopravních hřišť a aktualizované informace o změnách v zákoně silničního provozu.

Projekty zaměřené na povědomí o důležité historii

Název: Paměť národa

Odkaz: [Přehled proběhlých akcí – Vzdělávání Paměti národa \(pametnaroda.cz\)](https://www.pametnaroda.cz)

Cílová skupina: veřejnost, školy, žáci

Informace: Je to největší sbírka vzpomínek našich pamětníků. Sbíрка je spravována neziskovou organizací Post Bellum a Český rozhlas a Ústav pro studium totalitních režimů. Pedagog si zde nalezne výukové materiály, ale také výstavy či přednášky. To samé je přístupné pro žáky a veřejnost. Nalezneme zde i síť škol, které jsou partnery Paměti národa a v kterých učí učitelé zajímavým způsobem moderní dějiny.

Název: Legionáři pro mládež a další.

Odkaz: [ČSOL \(csol.cz\)](http://csol.cz)

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Informace: Pořádají branné závody, abychom si připomněli hrdiny, kteří bojovali v 1. a 2. světové válce a dále na počest válečných veteránů. Jedná se o sportovně vědomostní aktivity, které se zaměřují na fyzickou připravenost, týmovou spolupráci a řešení logických úkolů nebo prolomení šifer.

Stolpersteine

Název: Kameny zmizelých

Odkaz: [Stolprestiene \(stolpersteinecz.cz\)](http://Stolprestiene.stolpersteinecz.cz)

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Informace: Projekt, který jako vzpomínku na válečné hrdiny, oběti, lidé vkládají dlažební kostky s informacemi do chodníku před domy, kde bydleli a školy si je mohou adoptovat a starat se o ně.

Název: KROKUS

Odkaz: [Projekt Krokus | Židovské muzeum v Praze \(jewishmuseum.cz\)](http://ProjektKrokus|ŽidovskémuzeumvPraze(jewishmuseum.cz))

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Informace: Projekt zdarma poskytuje cibulky žlutých krokusů, které jsou sázeny jako vzpomínka na židovské děti, které zemřely v době války.

Další webové stránky týkající se bezpečí

Název: Ty to zvládneš

Odkaz: [TyToZvládneš.cz \(tytozvladnes.cz\)](http://TyToZvládneš.cz(tytozvladnes.cz))

Další projekty a programy týkající se zdraví a bezpečí v Pardubickém kraji

Název: TamTam – idětskýsluch

Odkaz: [Interaktivní programy o sluchovém postižení pro žáky mateřských, základních i středních škol - iDětskýSluch.cz \(idetskysluch.cz\)](https://www.idetskysluch.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Informace: Programy seznamují s problematikou sluchu a sluchového postižení. Dále s kompenzačními pomůckami pro sluchově postižené osoby a interakce s nimi.

Název: Semiramis

Odkaz: [CENTRUM PRIMÁRNÍ PREVENCE PARDUBICKÉHO KRAJE – SEMIRAMIS z.ú. \(os-semiramis.cz\)](http://CENTRUM_PRIMÁRNÍ_PREVENCE_PARDUBICKÉHO_KRAJE_SEMIRAMIS.z.ú.(os-semiramis.cz))

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Informace: Léčebný program, jehož cílem je obnova zdravých vztahů v kolektivu, komunikace

a spolupráce za aktivní spolupráce třídního učitele. Cíle skupiny jsou třídní kolektivy s narušenými vztahy mezi žáky, po ukončeném vyšetřování šikany a při náročných životních situacích jednotlivých žáků.

Název: Pedagogicko-psychologická poradna Ústí nad Orlicí

Odkaz: [Pedagogicko-psychologická poradna a speciálně pedagogické centrum Ústí nad Orlicí \(pppuo.cz\)](http://pppuo.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Informace: Projekt s názvem Bezpečné klima ve školách Pardubického kraje se zabývá prevencí rizikového chování u dětí a mládeže.

Název: Fakulta zdravotnických studií Pardubice

Odkaz: [Pro školy a organizace | Univerzita Pardubice \(upce.cz\)](https://www.upce.cz/pro-skoly-a-organizace)

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Informace: Studenti vysoké školy zážitkově předávají žákům základy První pomoci, které si prakticky hned vyzkouší. Další nabízené workshopy se týkají hygieny rukou, dentální hygieny, sexuální výchovy a života seniorů a osob s postižením. Programy probíhají v prostorách fakulty, ale také lze workshop objednat do škol.

Ekocentrum PALETA

Název: Ekocentrum Paleta

Odkaz: [Ekocentrum PALETA](#)

Cílová skupina: školy, veřejnost, rodiny

Informace: Ekocentrum Paleta Pardubice se zabývá ekologickou výchovou s důrazem na působení na děti a mládež. Nabízí řadu programů zaměřenou na tvořivou činnost z přírodních materiálů, poznávání přírodních zákonitostí a ekosystému, na vztah člověka a okolí, či řešení problému se separací a recyklací odpadu. V Oucmanicích je pobytové centrum, které je pobočkou Ekocentra paleta v Pardubicích. Další vzdělávací centrum se nachází v Chrudimi.

Název: Kraj pro rodinu

Odkaz: [Rodina | Kraj pro rodinu](#)

Cílová skupina: rodiny, veřejnost, školy

Informace: Zde najdeme informace, odkazy, semináře pro všechny, kteří potřebují pomoc v různých životních situacích.

Název: Hamzova Léčebna

Odkaz: [Zdravá dětská noha | Hamzova odborná léčebna pro děti a dospělé \(hamzova-lecebna.cz\)](https://www.hamzova-lecebna.cz)

Cílová skupina: ZŠ

Informace: Projekt je zaměřen na včasnou diagnostiku funkčních vad dětských nohou a jejich následnou komplexní léčbu. Diagnostiku provádí zaměstnanci dětské léčebny a probíhá ve školách. Výsledky jsou zaslány rodičům. V případě pozitivního nálezu je připojena informace o potřebě zahájení včasné komplexní léčby.

Název: Preventivní programy ACET ČR

Odkaz: [Preventivní programy | ACET ČR z.s.](#)

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Informace: Jedná se o preventivní programy na školách, které se zaměřují na snížení rizikového chování žáků. Umožňují žákům rozpoznávat rizika a hledat východiska z rizikových situací.

Název: SVP Archa

Odkaz: [Programy v terénu – SVP Archa \(archa-chrudim.cz\)](http://archa-chrudim.cz)

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Informace: Středisko výchovné péče spolupracuje se školami a pomáhá s výchovou.

Název: SKP Centrum

Odkaz: [Terénní program při NZDM Free klub | SKP-CENTRUM, o.p.s.](#)

Cílová skupina: školy a veřejnost

Informace: Pomáhá lidem v tísní, osobám, kterým hrozí vyloučení, lidem se zdravotním postižením, obětem domácího násilí atd. Dále poskytuje sociální služby.

Název: Trenéři ve škole

Odkaz: [Trenéři ve škole \(treneriveskole.cz\)](http://treneriveskole.cz)

Cílová skupina: ZŠ

Informace: Proškolení trenéři se zapojují do hodin tělesné výchovy a spolupracují s učiteli na správném pohybovém rozvoji dětí na 1. stupni ZŠ.

Další webové stránky týkající se prevencí zdraví a bezpečí:

Název: Krajská hygienická stanice Pardubice

Odkaz: [Čím se zabýváme | Krajská hygienická stanice \(khspce.cz\)](http://cim.se.zabyvame.cz)

Název: Sportovní park Pardubice

Odkaz: [Sport, zážitky, zábava | Sportovní park Pardubice \(sportovnipark.cz\)](http://sport.zazitky.zabava.cz)

Název: Dopravní hřiště Pardubice

Odkaz: [Dětské a dopravní hřiště | Pardubice.eu](https://www.pardubice.eu)

Název: Zimní sportovní park

Odkaz: [Zimní sportovní park - Dostihový spolek a.s. \(zavodistepardubice.cz\)](https://www.zavodistepardubice.cz)

Název: město Pardubice

Odkaz: [Prevence | Pardubice.eu](https://www.pardubice.eu)

Název: Policie ČR – Pardubický kraj

Odkaz: [ÚO Pardubice - Policie České republiky](https://www.uzo.cz)

Název: Almathea

Odkaz: [Služby | amalthea.cz](https://www.amalthea.cz)

Název: centrum Kosatec

Odkaz: [Aktivity v Centru Kosatec Pardubice | \(centrumkosatec.cz\)](https://www.centrumkosatec.cz)

2.7 Shrnutí poznatků z výzkumného šetření

V této kapitole se pokusím objektivně vyhodnotit odpovědi na výzkumné otázky a tím i na cíle této diplomové práce. Z rozhovorů s řediteli a dalšími zaměstnanci školy jsem zjistila, že v realizaci projektů či programů hraje velkou roli osobnost ředitele nebo ředitelky školy. S tím souvisí také celkové klima ve škole a motivace pro pedagogy, provozní zaměstnance a žáky školy.

Ve výzkumné otázce č. 1 „*Je vaše škola zapojena do nějakých školních či komunitních projektů týkajících se zdraví a bezpečnosti? Pokud ano, můžete mi říct, do kterých?*“ jsem zjistila, že většina škol postupně přešla z projektů Ovoce a mléko do škol na úpravu školního stravování. Buď pomocí salátového baru, nebo podporou vzdělávání zaměstnanců školní jídelny a společnou úpravou jídel se všemi aktéry školy. V oblasti prevence je často zastoupen projekt Zdravé zoubky na prvním

stupni. Na druhém stupni je prevence této oblasti zajištěna prostřednictvím oblastních organizací či škol, nejvíce VŠ.

Edukace v oblasti bezpečnosti probíhá většinou ve spolupráci se záchrannými složkami. Buď formou besed, nebo také s aktivním zapojení žáků do nějakých činností týkajících se bezpečnosti. Díky této otázce jsem objevila další zajímavé projekty, které se dle mého názoru též týkají bezpečnostní gramotnosti. Jsou to projekty navazující na naši tragickou historii, která vždy varuje před opakováním rizikových chyb v minulosti a zároveň spojuje empatické vnímání osudů našich předků s našimi životními zkušenostmi.

Ve výzkumné otázce č. 2 *„Je u vás někdo pověřený vyhledáváním projektů, které by byly vhodné pro vaši školu? Kdo ve vaší škole zajišťuje vyhledávání a zajišťování školních a komunitních projektů?“* se většina respondentů shodla, že toto ve školách vykonává většinou ředitel nebo ředitelka školy, případně metodik prevence a výchovný poradce. Z rozhovorů také vyplývá, že pokud je podpora vedení školy dostatečná a pedagogický sbor je kreativní, tak vyhledávání nových projektů se ujímá též kterýkoliv pedagog. Ovšem to se stává pouze v ojedinělých případech..

Na výzkumnou otázku č. 3 *„Využíváte spíše zapojení se do projektů, nebo dáváte přednost různým programům a z těch následně tvoříte své vlastní školní projekty, či je vyhledáváte v externích nabídkách?“* byly často strohé odpovědi. Školy si už postupně projekty vytvářejí samy, neboť je to finančně úspornější. Samozřejmě je to náročnější na čas a na osobnostní vlastnosti pedagoga. Výhoda vlastních projektů je v tom, že si je školy vytvoří přímo na míru.

Ve výzkumné otázce č. 4 *„Jaký je důvod, motivace k zapojení či využití nabízených projektů či programů? Případně, jaký je důvod k vytvoření vlastních projektů a nevyužívání nabídek projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečí?“* jsem si potvrdila i mé osobní zkušenosti, že velkou motivací je situace na dané škole. Záleží na tom, jaký problém opakovaně na škole vzniká, nebo s jakým si zaměstnanci školy nevědí rady. Další motivací k objednání projektu či programu do školy je získání nějakých výhod. Může jít například o metodické a jiné pomůcky, které pedagogové

mohou využít v dalším období, a tím pokračovat či obnovovat daný projekt nebo program týkající se zdravotní a bezpečnostní gramotnosti člověka.

Důvody nevyužit nabízené projekty či programy jsou buď finanční, nebo velmi často z důvodu negativních zkušeností. Naopak, pokud kolegové sdílejí zkušenosti na různých poradách, stává se motivací k zapojení škol do projektů či programů doporučení jiných kolegů.

Otázka č. 5 byla společně s otázkou č. 1 nejdůležitější pro moji diplomovou práci. Díky výzkumné otázce č. 5 „*Tvoříte si své školní projekty týkající se zdraví a bezpečnosti? Pokud ano, kdo je tvůrcem? A můžete nějaké osvědčené projekty zmínit a podělit se o ně jako o návod k použití i pro jinou školu?*“ jsem zjistila zajímavé a inspirativní náměty na školní projekty. Určitě jich je více, ale jak jsem již psala, vždy záleží na osobnosti člověka, v tomto případě respondenta, případně jeho ochota podělit se nebo ne. Sdílnost respondentů zcela jistě ovlivňovala i jejich zaneprázdněnost, a tím omezený čas na rozhovor. Nejvíce inspirace na vytvoření školních projektů jsem získala od prvních tří respondentů. Dále jsem zjistila, že tvůrci těchto školních projektů jsou pedagogové, kteří mají vztah k alternativním edukačním metodám, a také velkou ochotu, aktivitu, a hlavně kreativitu při vytváření nových projektů. Jak jsem zjistila, jsou to většinou opravdu jen jednotlivci.

Odpovědi ve výzkumné otázce č. 6 „*Zjišťujete, o jaké programy či projekty mají zájem učitelé a žáci?*“ byly u všech shodné. Vedoucí zaměstnanci škol zjišťují zájem o projekty či programy týkajících se zdraví a bezpečnosti na pedagogických a provozních poradách, ale také na třídních hodinách od samotných žáků.

Odpovědi na otázku č. 7 „*Jaká témata vám chybí na trhu nabídky a jaká si myslíte, že jsou v dnešní době důležitá, prioritní?*“ mě velmi překvapily. Všichni respondenti se shodli, že nabídka projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečnosti je dostatečná. V některých případech respondenti zmínili, že nabídek je příliš mnoho a školy o ně už nemají tolik zájem. Je to dáno i tím, že některé projekty či programy nesplnily daný cíl, pro který byly objednány. Proto hodně škol zůstává

u svých ověřených projektů a programů, nebo si vytvářejí své vlastní, dle vlastních potřeb.

Někteří respondenti se ale přeci jenom vyjádřili, že jim chybí nějaké projekty či programy týkající se psychické odolnosti jedince. Po covidové době je pro mnohé žáky problém zapojit se opět do školského systému výuky. Bohužel, díky této době se zvýšil i podíl negativního vlivu online prostředí v podobě kyberšikany a zvýšení počtu dezinformací, které mají vliv na společnost a psychiku jedinců.

U výzkumné otázky č. 8 „*S kterými konkrétními projekty jste spokojeni, které vás, vaše učitele, žáky nebo i další zaměstnance nejvíce oslovily?*“ jsem zjistila, že obsah této otázky je obsažen i v otázce č. 1, tudíž se respondenti odkazovali na odpovědi u již zmíněné otázky.

Díky rozhovorům s respondenty jsem měla možnost vytvořit pestrý seznam projektů a programů z oblasti zdraví a bezpečnosti, které jsou nabízeny školám. V některých případech nejen školám, ale také veřejnosti.

2.8 Výstup pro praxi

Hlavním výstupem této diplomové práce je seznam nabízených projektů a programů zaměřených na zdraví a bezpečnost na základních školách v Pardubickém kraji. Tento seznam je publikován ve dvou formách. Jedna je v praktické části ve formě seznamu, který je rozdělen do sekcí dle zaměření. Dále zde najdeme odkaz na webové stránky. Pro urychlení či pro použití různých elektronických zařízení jsou vygenerovány i QR kódy, které zájemce nasměrují na stránky organizací, jež zajišťují dané projekty a programy a kde jsou všechny informace o nabízených službách organizace. V seznamu jsou krátké informace o projektech a programech. Na konci seznamu lze nalézt některé zajímavé odkazy na informace a náměty k edukaci žáků v oblasti zdravotní a bezpečnostní gramotnosti.

Druhá forma seznamu nabízených externích projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečnosti je v příloze jako zjednodušená tabulka, kterou lze i vytisknout.

Oba seznamy byly nabídnuty všem respondentům, kteří se na vytvoření práce podíleli jako poděkování za jejich ochotu a za čas strávený při rozhovoru.

ZÁVĚR

Závěrem bych ráda shrnula cíle a mé poznatky z rozhovorů s respondenty. Cílem bylo zjištění, zda nabídka projektů a programů zaměřených na zdraví a bezpečnost na základních školách v Pardubickém kraji je dostatečná. Nabízených projektů a programů je velmi mnoho, a proto je i větší možnost jejich výběru. Zároveň jsem zjistila, že některé projekty a programy nesplňují cíle, pro které je školy objednávají. Díky negativním zkušenostem si školy začaly více projekty na tato témata vytvářet samostatně. Aby k této realizaci došlo, velmi záleží na osobnosti, ale také na zaměření daného ředitele. Podpora, spolupráce a zdravé školní klima jsou v tomto ohledu velmi důležité, což bylo znát i při rozhovorech s danými zaměstnanci.

Dalším cílem mé diplomové práce bylo sdílení inspirativních námětů školních projektů, které si školy tvoří samy. Díky rozhovorům s respondenty jsem měla možnost poznat a seznámit se s několika zajímavými projekty, které jsou zaměřeny na zdraví a bezpečnost člověka. Myslím si, že tyto náměty budou inspirací i pro jiné zaměstnance školského systému. Nejen pro ně, ale také pro širokou veřejnost. Některé organizace vytvářejí zajímavé aktivity či pomoc při krizových situacích.

Doufám, že časová dotace vzdělávacího předmětu Výchova ke zdraví se brzy zvýší a jako samostatný obor bude vyučován i na středních školách. Důležitost tohoto předmětu je jasná a pro naši společnost velmi důležitá, neboť zdravotní a bezpečnostní gramotnost každého člověka vzniká v průběhu života. My pedagogové máme velký vliv na edukaci naší společnosti. Tím nemyslím, že bychom měli suplovat roli rodiny, ale měli bychom rodinám pomoci rozvíjet důležité kompetence pro člověka tak, aby měl každý jedinec možnost prožít zdravý, bezpečný a spokojený život a naučil se pracovat se svými znalostmi a dovednostmi dle svých možností, případně daných kompenzačních pomůcek.

Touto diplomovou prací bych chtěla zvýšit povědomí o důležitosti využívání projektů a programů ve vzdělávání jako doplňující prostředek v edukaci žáků. Nejde jen o vzdělávání o aktuálním dění ve světě, ale nikdy bychom neměli zapomínat na historické události, které vždy změnily společnost.

Posledním cílem mé diplomové práce je vytvoření seznamu dostupných projektů a programů, které jsou nabízeny nejen v Pardubickém kraji pro účely sdílení mezi školami a pro rychlou orientaci v nabízených projektech a programech zaměřených na zdraví a bezpečnost člověka.

V životě je důležité poučit se z chyb, ať už z vlastních či cizích. Je potřeba se snažit žít v pokoře, úctě a respektu k sobě i k okolnímu světu. Každý schopný člověk by se měl aktivně podílet na zlepšení gramotnosti společnosti, nejen přihlížet a schovávat se v davu. Má převzatá motta, která předávám dál, jsou například tato: „*Není chudého člověka, aby nemohl darovat úsměv.*“, „*Více hlav, víc ví a více rukou, víc udělá.*“, „*Každá věc a každá situace má více úhlů pohledu.*“ a v neposlední řadě „*Být originál je osvobozující.*“

Ráda bych zdůraznila i základní hodnoty života, které by měly být samozřejmostí pro každého jednotlivce žijícího v sociální skupině. Jsou to ohleduplnost, laskavost a tolerance. Nikdy by se neměly ze společnosti vytratit.

Seznam literatury

- CIKLOVÁ, K. Rizikové chování ve škole s vazbou na legislativní úpravu: rádce školního metodika prevence. 2. vyd. Ostrava: EconomPress, 2016. ISBN 978-80-905065-9-6
- ČEVELA, R. Sociální a posudkové lékařství. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2938-4.
- ČEVELA, R., ČELEDVÁ, L. Výchova ke zdraví pro střední zdravotnické školy. Praha: Grada publishing, 2009. ISBN 80-247-2860-5.
- DANDOVÁ, E. Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-373-7.
- DOLEJŠ, M. Efektivní včasná diagnostika rizikového chování u adolescentů. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2642-6.
- DOLEJŠ, M., OREL, M. Rizikové chování u adolescentů a impulzivita jako prediktor tohoto chování. Olomouc: UP, 2017. ISBN 978-80-244-5252-4
- DUFFKOVÁ, J., URBAN, L. DUBSKÝ, J. Sociologie životního stylu. Příbram: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2008. ISBN 978-80-7380-123-6
- ECKERTOVÁ, Lenka a DOČEKAL, Daniel. Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče. Brno: Computer Press, 2013. ISBN 978-80-251-3804-5.
- GALLOWAY, J. Děti v kondici: zdravé, šťastné, šikovné. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2134-7
- GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Edice pedagogické literatury. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- HAVELKOVÁ, M. REISMANNOVÁ, J. Výchova ke zdraví II. Sborník prací studentů a učitelů katedry rodinné výchovy a výchovy ke zdraví PdF MU. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-20-4215-X.
- HEJDA, J., DUBEN, R. Veřejně prospěšné organizace a jejich postavení v systému prevence a ochrany proti drogovým závislostem. Praha: Vltavín, 2002. ISBN 80-86587-02-9

- JANEČKOVÁ, H., HNILICOVÁ, H. Úvod do veřejného zdravotnictví. Praha: Grada publishing, 2009. ISBN 978-80-7367-592-9
- JANSA, P. a kol. Pedagogika sportu. Praha: Karolinum, 2018. ISBN 978-80-246-4015-0
- JEKLOVÁ, M., REITMAYEROVÁ, E. Syndrom vyhoření. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-74-1.
- KASTNEROVÁ, M. Poradce zdravého životního stylu. České Budějovice: Nová Forma, 2012. str. 378. ISBN 978-80-7453-250-4.
- KAŠOVÁ, Jitka. Škola trochu jinak: projektové vyučování v teorii i praxi. Kroměříž: Iuventa, 1995.
- KEBZA, V., ŠOLCOVÁ, I. Syndrom vyhoření: (informace pro lékaře, psychology a další zájemce o teoretické zdroje, diagnostické a intervenční možnosti tohoto syndromu). 2., rozš. a dopl. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 2003. ISBN 80-7071-231-7.
- KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava a MARÁDOVÁ, Eva. Didaktika výchovy ke zdraví a bezpečí v kontextu kurikulární reformy a učitelského vzdělávání. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2020. ISBN 978-80-7603-142-5.
- KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. Krizové situace ve škole: bezpečnostní problematika ve školní praxi. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-247-2731-8.
- KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. Teorie a praxe projektové výuky. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8163-5.
- KREJČÍŘOVÁ, O., GOLDOVÁ, V. Soubor přednášek z konference "Prevence drogových závislostí – stále aktuální téma": Vsetín: Město Vsetín, 2008. ISBN 978-80-254-1309-8.
- KŘIVOHLAVÝ, J. Hořet, ale nevyhořet. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-7195-573-32
- KŘIVOHLAVÝ, J. Psychologie zdraví. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-551-2.
- KUZNÍKOVÁ, I. Pokročilé metody sociální práce se skupinami. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. ISBN 978-80-7464-471-9

- KYRIACOU, CH. Klíčové dovednosti učitele: cesty k lepšímu vyučování. Vyd. 4. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0052-9.
- MACHOVÁ, Jitka a KUBÁTOVÁ, Dagmar. Výchova ke zdraví. 2., aktualizované vydání. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5351-5.
- MCKENZIE, J. F., NEIGER, B.L., THACKERAY, R. Planning, Implementing, & Evaluating Health Promotion Programs. San Francisco, Calif.: Pearson Benjamin Cummings, 2009.
- MIOVSKÝ, M. a kol Primární prevence rizikového chování ve školství. Praha: TOGGA, 2010. 978-80-87258-47-7
- PASCH, Marvin. Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině. Vyd. 2. Praha: Portál, 2005, c1998. ISBN 80-7367-054-2.
- PROCHÁZKA, M. Sociální pedagogika. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E. MAREŠ, J. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6
- PUGNEROVÁ, M., KVINTOVÁ, J. Přehled poruch psychického vývoje. Praha: Grada publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5452-9
- SIKOROVÁ, L. Dětská sestra v primární a komunitní péči. Praha: Grada publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3592-4
- ŠŤASTNÁ, Jaroslava. Když se řekne komunitní práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.
- ŠVAMBERK ŠAUEROVÁ, M. Techniky osobnostního rozvoje a duševní hygieny učitele. Praha, Česká republika: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0470-3
- TOMEŠ, I., ŠÁMALOVÁ, K. Sociální souvislosti aktivního stáří. Praha: Karlova univerzita, 2017. ISBN 978-80-246-3612-2
- TOMKOVÁ, Anna; KAŠOVÁ, Jitka a DVOŘÁKOVÁ, Markéta. Učíme v projektech. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-527-1.
- VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. Pedagogika pro učitele. Praha: Grada publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

ZORMANOVÁ, L., Obecná didaktika. Pro studium a praxi. Praha: Grada publishing,
2014. ISBN 978-80-247-4590-9

Seznam zdrojů

Masarykova univerzita: cíl 4, [online] 2008 [cit. 14.3.2024]
https://is.muni.cz/el/fsp/s/jaro2008/bk301/Tomesova_CIL_4.pdf

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování č. 21291, [online] 2010 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28, [online] 2009 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:
<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Metodický portál RVP: Jakou podporu učitelé potřebují? [online] 2009 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/6971/jakou-podporu-ucitele-potrebuji-.html>

Metodický portál RVP: Výchova ke zdraví v učebních osnovách ŠVP, [online] 2004 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:
<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/ZVHA/114/VYCHOVA-KE-ZDRAVI-V-UCEBNICH-OSNOVACH-SVP.html>

MŠMT, [online] 2003 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:
<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/prevence>

Program Zdravá města, [online] 2003 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:
<https://www.zdravamesta.cz/cz/projekt-zdrave-mesto-who-who-healthy-cities-project>

RVP ZV, [online] 2003 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:.
<https://archiv-nuv.npi.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani.html>

Strategie České republiky 2030, [online] 2003 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:
<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

Strategie Pardubického kraje, [online] 2024 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:
<https://www.klickevzdelani.cz/Management-skol/Sborovna/Negativni-socialni-jevy-ve-skole/category/negativni-socialni-jevy-ve-skole/nova-krajska-strategie-primarni-prevence>

SZU, [online] 2003 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:
https://szu.cz/wp-content/uploads/2023/02/Skola_podporujici_zdravi.pdf

Tematicky nebo projektově. Online. 2013. Dostupné
z: [https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/17857/TEMATICKY-NEBO-
PROJEKTOVE.html](https://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/17857/TEMATICKY-NEBO-PROJEKTOVE.html). [cit. 2024-04-12].

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví,

Zákon č. 561/2004 Sb., školského zákona

Zdraví 21, [online] 2003 [cit. 14.3.2024]. Dostupné z URL:
[https://www.ipvz.cz/seznam-souboru/484-zdravi-21-osnova-politiky-zdravi-pro-
vsechny.pdf](https://www.ipvz.cz/seznam-souboru/484-zdravi-21-osnova-politiky-zdravi-pro-vsechny.pdf)

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma projektu	10
Obrázek 2: Graficky zobrazený proces projektu	12
Obrázek 3: Implementace bezpečnostní problematiky	34

Seznam příloh

Příloha 1 – Tabulka 1 - Seznam respondentů

Příloha 2 – Výzkumné otázky

Příloha 3 – Záznam realizace projektového dne

Příloha 4 – Tabulka seznamu projektů a programů zaměřených na zdraví
a bezpečnost

Přílohy

Příloha 1 – tabulka seznamu respondentů

	lokalita školy	Počet žáků	respondent
Respondent 1	ZŠ Pardubice - město	Cca 680 žáků	Metodik prevence, vedoucí ŠJ
Respondent 2	ZŠ Pardubice - město	Cca 550 žáků	Ředitelka školy
Respondent 3	ZŠ Chrudim - město	Cca 630 žáků	Ředitel školy
Respondent 4	ZŠ Chrudim - západ	Cca 160 žáků	Ředitelka školy, pedagog školy
Respondent 5	ZŠ Vysoké Mýto - jih	Cca 40 žáků	Ředitelka školy
Respondent 6	ZŠ Pardubice - východ	Cca 230 žáků	Zástupkyně školy, vedoucí školní jídelny

Příloha 2 – Výzkumné otázky

VO1: Je vaše škola zapojena do nějakých školních či komunitních projektů týkajících se zdraví a bezpečnosti? Pokud ano, můžete mi říct, do kterých?

VO2: Je u vás pracovník pověřený vyhledáváním projektů, které by byly vhodné pro vaši školu? Kdo ve vaší škole zajišťuje vyhledávání a zajišťování školních a komunitních projektů?

VO3: Využíváte spíše zapojení do projektů nebo dáváte přednost různým programům, ze kterých následně tvoříte své školní projekty, či je vyhledáváte v externích nabídkách?

VO4: Jaký je důvod nebo motivace k zapojení či využití nabízených projektů či programů? Případně, jaký je důvod k vytvoření svých projektů a nevyužívání nabídek zpracovaných projektů a programů týkajících se zdraví a bezpečnosti?

VO5: Tvoříte si vlastní školní projekty týkající se zdraví a bezpečnosti? Pokud ano, kdo je tvůrcem? A můžete nějaké osvědčené projekty zmínit a podělit se o ně jako o návod na použití i pro jinou školu?

VO6: Zjišťujete, o jaké programy či projekty mají zájem učitelé a žáci?

VO7: Jaká témata vám chybí na trhu nabídky a jaká jsou podle vás v dnešní době důležitá, prioritní?

VO8: S kterými konkrétními projekty jste spokojeni, které vás, vaše učitele, žáky nebo i další zaměstnance nejvíce oslovily?

Příloha 3 - Záznam realizace projektového dne

Záznam z realizace projektového dne

2.II/19 Projektový den ve škole (pro ZŠ)

Název školy ¹ příjemce	[REDAKCE]
Registrační číslo projektu	[REDAKCE]
Název projektu	Škola pro život 3 – Den zdraví
Datum realizace projektového dne	[REDAKCE]
Čas realizace projektového dne (od-do)	8:00-13:00

Stručný popis realizovaného projektového dne, stručný popis průběhu přípravy, reflexe využitých metod a vlivu na výsledky dětí/žáků/účastníků

Projekt je určen pro všechny žáky školy. Je zaměřen na rozšíření znalostí o poskytování první pomoci a na prevenci (žáci by si měli uvědomit, co jejich zdraví ohrožuje a čemu by se měli vyvarovat). Je kladen důraz na mezipředmětové vztahy a aplikaci poznatků v běžném životě. Prolínají se zde vědomosti z chemie, přírodopisu, výchovy ke zdraví, občanské zodpovědnosti.

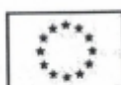
Výchovně vzdělávací cíle:

- Žák si uvědomí nebezpečí úrazu – nebezpečné situace v běžném životě
- Žák se naučí ošetřit úrazy, se kterými se v běžném životě může setkat a také zavolat záchranku, pomoc dospělých, řešit situaci v klidu a s rozvahou
- Učí se také pracovat v týmu
- Bude mít povědomí o tom, že je stále potřeba předvídat a zbytečně se nevystavovat nebezpečí úrazu, chránit si své zdraví i zdraví ostatních

Klíčové kompetence:

- **komunikativní** – žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky, naslouchá promluvám druhých, účinně se zapojuje do diskuze, vhodně argumentuje, využívá komunikativní dovednosti ke spolupráci s ostatními;
- **k řešení problémů** – žák rozpozná a pochopí problém, promyslí a naplánuje způsob řešení, sleduje vlastní pokrok, kriticky myslí, výsledky svých činů hodnotí;

¹ Ve vzoru dokumentu je využíváno termínu „škola“. Pokud je dokument dokládán pro školní družinu, školní klub, nebo středisko volného času, mívá se „školou“ školské zařízení.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- **sociální a personální** – žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, přispívá k diskuzi v malé, čerpá poučení z toho, co jim říkají odborníci
- **komp. občanské** – žák si je vědom svých práv a povinností i mimo školu, chová se zodpovědně v situacích ohrožující život a zdraví člověka.
- **komp. pracovní** – žák přistupuje zodpovědně k poskytnutí první pomoci

Použité metody a formy:

- *výklad*: teorie problému, seznámení žáky s danou situací – se zraněním
- *diskuze*: v průběhu výkladu – aktivní zapojení žáků do výuky, zjištění, co žáci o daném problému vědí, jaké mají názory, zodpovězení případných dotazů;
- *praktická činnost*: ošetření zraněného, poznávání rostlin

Průběh

Na každém ze stanovišť plní skupinka zadané úkoly

Na každém stanovišti byl odborník na první pomoc a žák, který měl nějaký úraz (např. sklo v dlani, popálení, zlomeninu,...)

Seznam jednotlivých stanovišť

- 1) Bezvědomí, resuscitace
- 2) Transport zraněného- budou vytvářet i provizorní nosítka z deky a klacků.
- 3) Tonutí, koupání
- 4) Alergie, štípnutí, křeče na hrudi
- 5) Pád ze stromu
- 6) Zlomenina, poranění končetin
- 7) Odřenina, otřes mozku
- 8) Masivní krvácení
- 9) Dušnost
- 10) Otrava, poranění očí, poleptání
- 11) Alkohol, drogy, kouření
- 12) Sečná, tržná rána, cizí těleso v ráně

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

2

13) Popálení, omrzliny

14) Rostliny

15) Nehoda - postup

Projekt byl realizován ve spolupráci s ČČK Bojanov. První pomoc byla vysvětlena odborníky. Žáci měli mnohá stanoviště s praktickými úkoly. Museli ošetřit zranění.

Žáci byli rozděleni do skupin po 8-10 po třídách a museli také spolupracovat mezi sebou.

Na závěr bylo znovu shrnutí ošetření po jednotlivých krocích a prevence.

Uvedením jména a podpisu stvrzujeme, že výše uvedené informace jsou pravdivé.
(Otisk razítka školy není vyžadován).

	Jméno	Podpis	Datum
Pedagogický pracovník	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Odborník z praxe	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Statutární orgán příjemce	[redacted]	[redacted]	[redacted]

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

3

Příloha 4 - Seznam projektů a programů zaměřených na zdraví a bezpečnost

Přehled projektů a programů					
Oblast podpory	Projekt / program	Webové stránky	QR kódy	Emailová adresa	Telefonický kontakt
Zdraví	Ovoce a zelenina do škol a mléko do škol	Ovoce a zelenina do škol - Oficiální stránky projektu (szif.cz)		skolni.projekty@szif.cz	222874871
	Zdravá škola	Zdravá škola (zdravaskola.cz)		simona.kalvodova@czabc.org	602221966
	Boys - ovoce, zelenina a mléko do škol	Ovoce a zelenina do škol - Boys – velkoobchod s ovocem a zeleninou		skoly@boys.cz	724993714
	Skutečně zdravá škola	Skutečně zdravá škola - Domů (skutecnezdravaskola.cz)		tom@skutecnezdravaskola.cz	776760700
	Zdravá pětka	Zdravá Pětka : unikátní celorepublikový vzdělávací program (zdravas.cz)		alena.naldusova@albert.cz	720936177
	Zdravá školní jídelna	Co je Zdravá školní jídelna : Principy projektu I Zdravá školní jídelna (zdravaskolnijidelna.cz)		info@zdravaskolnijidelna.cz	
	Víš co jíš? (Ministerstvo zemědělství)	Víš, co jíš? (visticolis.cz)		info@mze.gov.cz	221811111
	Zdraví do škol	Školní stravování, zdravé školní jídelničky - Zdraví do škol ... od A do Z (zdravidoskol.cz)		info@zdravidoskol.cz	775191911
	Pomoc rodinám	Pomáháme dětem a jejich rodičům. (women-for-women.cz)		info@w4w.cz	222269841
	Zdravý pohyb	Děti na startu	www.detinastartu.cz - Informace pro školy a sportovní kluby (ceskoselybe.cz)		jana.bouckova@fisaf.cz
Evropský školní sportovní den		ESSD			
Olympijský víceboj		Olympijský víceboj (olympijskviceboj.cz)		viceboj@olympic.cz	720402199
Duševní zdraví	Blázníš? No a!	Program pro žáky - Blázníš? no a! (blaznis-no-a.cz)			
	Socializace pro všechny	Náš projekt - Society for all		info@so-fa.cz	775566388
	Newpust duši	Homepage - Newpust duši (newpustduši.cz)		simona_dir@newpustduši.cz	

Primární prevence	Police ve škole	Přednášky www.policeveskole.cz				
	Programy primární prevence	https://www.e-duha.cz/			prevence@e-duha.cz	737 400 503
	Řekni drogám ne	Pro školky – Řekni NE drogám (rekni nedrogam.cz)			info@rekni nedrogam.cz	739 803 072
	Vzpouza úrazům	VZPouza úrazům - VZP ČR (vzpouza-urazum.cz)			vzpouza-urazum@vzp.cz	952 220 401
	HIV prevence	HIV prevence (hiv-prevence.cz)				800 800 980
	Hrou proti AIDS	Hrou proti AIDS – Národní program boje proti AIDS (prevencehiv.cz)			jiri.stupka@szu.cz	267 082 475
	Abeceda peněz	Abeceda peněz pro předškoláky Abeceda peněz (abecedapenez.cz)			abeceda@csas.cz	
	Nekurátka	nekurátka.cz – Úvodní strana (nekuratka.cz)			programy@juliesblim.cz	
	Alkohol škodí	Home - Alkohol škodí (alkohol-skodi.cz)			webymms@vlada.gov.cz	22 400 3947
	Online prostředí	E-bezpečí	Projekt E-bezpečí - E-Bezpečí (e-bezpeci.cz)			yzdelavani@e-bezpeci.cz
Internetem bezpečně		INTERNETEM BEZPEČNĚ - Užijeme internet bezpečnějším způsobem (internetembezpecne.cz)				
Kraje pro bezpečný internet		KRAJE PRO BEZPEČNÝ INTERNET (kpbi.cz)			podpora@kpbi.cz	
Police ČR - Řekni ne!		Řekni ne! - Police České republiky				
	Bezpečný internet	Safer-Internet Centrum - Safer Internet Centrum (bezpecnyinternet.cz)			akademie@nic.cz	

TamTam - dětský sluch	Interaktivní programy o sluchovém postižení pro žáky mateřských, základních i středních škol - IDětskýSluch.cz dětskýsluch.cz			detskysluch@tamtam.cz	235517313
Semiramis rehabilitační psychologická poradna Ústí nad Orlicí	CENTRUM PRIMÁRNÍ PREVENCE PARDOBICKÉHO KRAJE – SEMIRAMIS z.ú. os-semiramis.cz			demisa.sustkova@os-semiramis.cz	734319992
Fakulta zdravotnických studií Pardubice	Pedagogicko-psychologická poradna a speciálně pedagogické centrum Ústí nad Orlicí ppouo.cz			info@ppouo.cz	776511695
Ekocentrum Paleta	Pro školy a organizace Universita Pardubice upce.cz			tereza.hronskarichterova@upce.cz	
Kraj pro rodinu	Rodina Kraj pro rodinu			info@krajprorodinu.cz	
Hamzova Léčba	Zdravá dětská noha Hamzova odborná léčebna pro děti a dospělé hamzova-lecebna.cz			info@centrum@hamzova-lecebna.cz	469648111
Preventivní programy ACET ČR	Preventivní programy ACET ČR z.s.			acet.cz@email.com	733121953
SVP Archa	Programy v terénu – SVP Archa archa-chrudim.cz			svp.archa@archa-chrudim.cz	469623786
SKP Centrum	Trenérní program při NZDM Free klub SKP-CENTRUM, o.p.s.			info@skp-centrum.cz	464629618
Trenéři ve škole	Trenéři ve škole trenériveskole.cz			info@trenériveskole.cz	602583980
Krajská hygienická stanice Pardubice	Čím se zabýváme Krajská hygienická stanice khspsce.cz				466052347
Sportovní park Pardubice	Sport, zážitky, zábava Sportovní park Pardubice sportovnípark.cz				461100936
Dopravní hřiště Pardubice	Dětské a dopravní hřiště Pardubice.eu				604161262
Zimní sportovní park	Zimní sportovní park - Dostihový spolek a.s. zavodiste@pardubice.cz			racecourse@zavodiste@pardubice.cz	466797111
město Pardubice	Prevence Pardubice.eu			posta@mmp.cz	466859111
Police ČR - Pardubický kraj	ÚO Pardubice - Policie České republiky			kpe.podatelna@pccr.cz	974566111
Almathæa	Služby amalthæa.cz			amalthæa@amalthæa.cz	773952820
centrum Kosatec	Aktivity v Centru Kosatec centrumkosatec.cz			info@centrumkosatec.cz	466052052